Kleine kattengids

DE BESTE ADVIEZEN VAN DE POEZENBOOT

Elles Nijssen

De Poezenboot

TERRA

Dit boek is voor alle katten in Nederland en België. En natuurlijk ook voor hun mensen! Katten zijn in alle opzichten prachtige dieren. Ze verdienen het dat we ons verdiepen in wie ze zijn en wat ze nodig hebben. Ik hoop van harte dat dit boek daaraan mag bijdragen.
Elles Nijssen

Ik wil dit boek graag opdragen aan mevrouw H. van Weelde, oprichtster van De Poezenboot. Door haar onverwoestbare drang om katten te redden en te helpen is De Poezenboot niet alleen opgericht maar ook, ondanks moeilijke tijden, blijven bestaan. Haar hele leven heeft mevrouw Van Weelde zich ingezet voor De Poezenboot.
Judith Gobets

Inhoud

Voorwoord 04

Ken uw kat 06

Spullen voor een fijn kattenleven 16

Katten aan elkaar laten wennen 26

Kittens 36

Oudere katten 44

Gedragsproblemen 54

Een kat, wat kost dat? 66

Over De Poezenboot 74

Websites 75

Geraadpleegde literatuur 75

Nawoord 76

Dankwoord 77

Register 78

Colofon 80

Voorwoord

Ik ben er enorm blij mee: een uniek, informatief en prettig leesbaar boekje voor iedere kattenliefhebber.

Op De Poezenboot komen we met allerlei mensen in contact: mensen die een kat zoeken, mensen die hun kat komen afstaan en mensen die graag algemene informatie willen over katten. Inmiddels weten we dat de kittentijd de belangrijkste periode is in een kattenleven. Gaat er iets niet goed in die periode of mist de kitten bepaalde ervaringen, dan kan dat in haar verdere leven blijvende gevolgen hebben. Bijvoorbeeld onzindelijkheid, agressie of angstig gedrag. Vaak is dat te verhelpen of had het zelfs voorkomen kunnen worden. Een kat is een sociaal dier en daarom is het heel belangrijk dat hij samen kan zijn met een soortgenootje.

We proberen op De Poezenboot zo veel mogelijk informatie te geven over de verzorging en over kattengedrag, zodat u nog beter begrijpt waarom uw kat doet wat hij doet, waar dat bijzondere gedrag vandaan komt en wat u er eventueel aan kunt veranderen. Over voedselspelletjes (de brokjes verstoppen en de kat laten zoeken) en het bevorderen van natuurlijk gedrag is bijvoorbeeld veel te vertellen. Steeds meer mensen willen 'de kat' beter leren kennen. En omdat wij u zoveel willen vertellen over katten, is het idee ontstaan om een boek te schrijven. Een boek met veel tips, wetenswaardigheden en verhalen over Poezenbootpoezen. Een boek dat u als kattenliefhebber eigenlijk niet mag missen.

Maar boeken schrijven is niet ons vak. Elles Nijssen heeft deze capaciteit echter wel en is bovendien een gedreven kattengedragstherapeut. Het resultaat van die samenwerking heeft u nu in handen: het eerste kattenboek dat uitgaat van het natuurlijke gedrag en de natuurlijke behoeftes van de kat. Een boek dat, als het kon, uw kat u cadeau zou willen geven. Hoe beter u uw kat begrijpt, hoe meer plezier u met elkaar kunt beleven. En dat is wat wij wensen.

Judith Gobets,
beheerder van De Poezenboot

Mevrouw Van Weelde, oprichtster van
De Poezenboot, geschilderd door Catanya

Ken uw kat

Over katten worden veel dingen beweerd die niet waar zijn. Ze zouden bijvoorbeeld liever lui dan moe zijn, solitair leven en maar een of twee keer per dag hoeven te eten. Van kittens wordt vaak gezegd dat ze hun moeder maar zeven weken nodig hebben. Hier leest u hoe het wél zit. Maak opnieuw kennis met katten!

Roofdier

Katten houden weliswaar van slapen, zonnebaden en onbeschaamd relaxen, maar het zijn beslist geen luie wezens. Hun beroep, 'roofdier', is behoorlijk zwaar. Een kat is van nature zeven dagen per week zes à acht uur per dag bezig met prooi zoeken en jagen. Een meer dan fulltimebaan dus! Bij zwerfkatten kunnen de werkuren oplopen tot twaalf uur per dag. Om in leven te blijven moet een kat behoorlijk veel prooien vangen.

Het jachtinstinct van de kat is aangeboren, en niet aangeleerd. De drang tot jagen kan dan ook niet worden afgeleerd. Natuurlijk is het niet leuk als uw kat thuis komt met dode, piepende of flapperende dieren. Maar er is niets aan te doen, jagen en doden is de aard van de kat. De kat een belletje omdoen helpt niets, het is bovendien erg vervelend de hele dag het geluid van een belletje te horen. Wat wel kan helpen is doornige struiken in de tuin plaatsen die een schuilplaats bieden voor prooidieren.

Katten die geen of nauwelijks jachtgronden hebben, bijvoorbeeld katten die binnen leven, hebben absoluut een alternatief nodig voor hun natuurlijke prooizoek- en jachtgedrag. Een voorbeeld is spelen. Aangezien een kat van nature vaak korte periodes van activiteit heeft, zijn meerdere korte speelsessies verspreid over de dag het beste.

HOEVEEL MUIZEN EET EEN KAT VAN 5 KG?

Stel dat een kat alleen van muizen zou leven, hoeveel moet hij er dan per dag soldaat maken? Per kilo lichaamsgewicht heeft een kat gemiddeld 80 kilocalorieën (kcal) per dag nodig. Voor een kat van 5 kilo komt dat neer op 400 kcal. Een gemiddelde muis levert maar 30 kcal. Een kat van 5 kilo moet dan ook 13 muizen per dag eten om op gewicht te blijven! Dat zijn er 91 per week, en 4.745 per jaar.

Vaak kleine hapjes eten

Katten jagen op kleine prooidieren en hebben een kleine maag, onge-

HOEVEEL VOCHT HEEFT EEN KAT NODIG?

Een kat heeft 44 tot 66 milliliter (ml) vocht per kilo lichaamsgewicht per dag nodig. Een kat van 5 kilo heeft dus 220 à 330 ml per dag nodig. Dat is inclusief het vocht in de voeding. Blikvoer bevat gemiddeld 74% vocht. Brokjes bestaan voor 10% uit vocht.

veer ter grootte van een walnoot. Een kat eet dan ook vaak kleine hapjes: zo'n vijftien à twintig keer per dag. Na drie uur is zijn maag leeg en krijgt hij honger. De meeste katten krijgen maar twee keer per dag te eten. Dit betekent dat ze achttien uur per dag honger hebben! Sommige pechvogels krijgen zelfs maar eenmaal daags te eten. Een kat moet kunnen eten wanneer hij wil. Dat kan bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er altijd brokjes klaarstaan.

een kat eet vijftien à twintig keer per dag

Katten die daar in de kittentijd niet mee vertrouwd zijn geraakt, kunnen hier echter meestal niet mee omgaan. Zij zullen zich compleet volschrokken en niets bewaren voor later. Daarom is het vaak beter om – als uw kat brokjes krijgt – de brokjes door het hele huis heen te leggen op allerlei plekken (op richeltjes, in kiertjes, probeer het maar, u ziet vanzelf of uw kat ze vindt!) en een aantal keren per dag één voor één brokjes te gooien, waar de kat achteraan moet rennen. Vooral voor katten die binnen leven is dit een extra fijne methode. Ze krijgen er lichaamsbeweging mee en het is een aardig alternatief voor prooi zoeken en jagen.
Op deze manier brokjes geven staat het geven van natvoer uiteraard niet in de weg. Als uw kat gewend is aan natvoer in combinatie met brokjes, kunt u hier gewoon mee doorgaan. Houd wel het totale aantal calorieën dat hij per dag naar binnen krijgt goed in de gaten.

ETEN ALS EEN LEEUW? HONGER ALS EEN WOLF!

Het gebeurt regelmatig dat mensen hun kat maar een keer per dag of zelfs minder vaak te eten geven, 'want leeuwen eten toch ook niet vaak'. Leuk bedacht, maar hoewel katten en leeuwen allebei katachtigen zijn, hebben ze een totaal ander eetpatroon. Een kat jaagt in zijn eentje op kleine prooidieren, en eet vele keren per dag kleine hapjes. Leeuwen jagen in de regel in groepsverband en op grote prooidieren. Zij kunnen langer zonder eten. Een kat die eten krijgt als een leeuw, heeft dus vaak honger als een wolf.

PoezenPortret:
Onafscheidelijke broers

Zeepje en Wattenbolletje, zo heten deze broers. Samen zijn ze als zwerfkittens van een maand of drie gevonden in het Vondelpark in Amsterdam en naar De Poezenboot gebracht. Wattenbolletje ontpopte zich tot een speels en ondernemend kereltje. Zeg maar gerust een brutaaltje. Zijn broer daarentegen was wat angstig en teruggetrokken. Maar waar de een was, daar was ook de ander. Dus één ding stond als een paal boven water: deze broers gaan samen naar een nieuw adres. Want waarom zou je katten die familie zijn en/of het goed met elkaar kunnen vinden uit elkaar halen? Zoals de meeste kittens vonden de broers snel een nieuw huis. Daar wonen ze nu al vier jaar.

Sociaal dier

Vaak wordt beweerd dat katten solitaire dieren zijn, zelfs in opleidingen op het gebied van dierverzorging en -gedrag. Daar is echter niets van waar. Wetenschappers die kattengedrag bestuderen zijn het er al decennialang over eens dat de kat een sociaal dier is. Katten jagen weliswaar in hun eentje, en kunnen ook prima in hun eentje overleven, maar als de omstandigheden het toelaten, leven ze het liefst bij elkaar in een kolonie.

Poesjes blijven levenslang bij hun moeder en vrouwelijke familieleden. Althans als er voldoende bronnen voorhanden zijn die voor katten belangrijk zijn, zoals voedsel, water, schuilplaatsen, seksuele partners en nestplaatsen. Katers gaan op de leeftijd van zes tot zesendertig maanden hun eigen weg. Zij zoeken dan meestal andere katers op om met hen in een zogeheten broederschap aan de rand van een kolonie te leven. Sommige zullen proberen topkater te worden: een kater die in zijn eentje meerdere kolonies afstroopt om zijn genen te verspreiden.

Hoewel katten sociale dieren zijn, beschouwen zij katten die niet tot hun kolonie behoren per definitie als vijand. Tenzij een poes krols is. Dan is ze niet vies van een vreemde kater. Maar dan nog laat ze zich eerder dekken door een kater die ze al kent.

Vanwege deze automatische vijandigheid naar onbekende katten kun je niet zomaar twee vreemde katten bij elkaar zetten en verwachten dat ze vriendjes worden. Vreemde katten moet je heel langzaam aan elkaar laten wennen, in een proces dat minstens een paar weken duurt (zie het hoofdstuk Katten aan elkaar laten wennen, p 26). Zo kan de vijandigheid langzaam slijten en kunnen de katten vrienden worden of op zijn minst elkaars aanwezigheid leren verdragen.

PoezenPortret:
Ware liefde op hoge leeftijd

Deze twee bejaarde katten hebben elkaar helemaal 'gevonden' op De Poezenboot. Kiss en Granny* brengen samen veel tijd door in een rieten mand onder een kast, als volleerde hangbejaarden.
Vijf jaar geleden is Kiss op De Poezenboot terechtgekomen. Hij is afgestaan wegens allergie en zou toen negen jaar zijn. Vanuit De Poezenboot ging hij naar een nieuw huis. Daar is hij weggelopen. Ook een kat heeft zo zijn voorkeuren. Het was puur toeval dat hij weer op De Poezenboot terechtkwam. Zijn tweede adres vanaf De Poezenboot was bij een oudere mevrouw. Daar begon Kiss te sproeien (kleine straaltjes urine spuiten, anders dan plassen). Vermoedelijk door stress, want de dierenarts heeft er geen medische oorzaak voor kunnen vinden. Door het sproeien ging Kiss voor de derde keer 'de boot in'. Jammer hoor, want met goede hulp is er best wat aan te doen.
Granny woont al vier jaar op De Poezenboot. Toen ze hier kwam was ze een jaar of veertien. Ze is gevangen in een van de drukste straten van Amsterdam en was flink verwilderd. Granny is bang voor mensen en laat zich absoluut niet aanraken. Vermoedelijk is ze niet gewend met mensen om te gaan en heeft ze dat ook nooit geleerd. Met andere woorden: ze is waarschijnlijk niet gesocialiseerd op mensen. Gelukkig dat Kiss er is. Totdat de dood hen scheidt.

*Granny staat op de cover van de *Kleine kattengids*.

Geen dominantie maar status

Katten nemen binnen een kolonie geen vaste positie in ten opzichte van alle andere katten. Een kolonie heeft dus geen leiders of 'alfadieren'. Onder andere daarom spreken we bij katten niet van dominantie. Zelfs 'topkaters' zijn niet dominant, ook al is lang gedacht van wel.
Bij katten spreken we van *status*. De sociale samenhang in een kolonie is tamelijk ingewikkeld. Katten kunnen ten opzichte van diverse andere katten een andere status hebben. Allerlei veranderingen kunnen de status doen veranderen. Bijvoorbeeld zwanger worden, ziek worden of pijn hebben, wormen hebben, aankomen in gewicht of angstig gedrag vertonen. Het vergt veel kennis en een grondige observatie om de status van katten ten opzichte van elkaar te kunnen bepalen. En dan nog is het slechts een momentopname, want bij een volgende verandering worden de kaarten opnieuw geschud.
Soms denken mensen dat katten dominant gedrag naar mensen kunnen vertonen. Dit klopt niet. Een kat kent immers geen dominantie. Een kat die op zijn rug gaat liggen tijdens een conflict vertoont ook geen onderwerpingsgedrag, zoals vaak wordt gedacht. Hij zorgt er simpelweg voor dat hij al zijn wapens in

de aanslag heeft: zijn klauwen en zijn dodelijke hoektanden. Laat zijn tegenstander maar oppassen!

Pijn en ziekte verbergen

Een lastige eigenschap van katten is dat ze pijn en ziekte van nature verbergen. Dat doen ze om verschillende redenen. Door pijn en ziekte daalt de status van een kat in de kolonie. Een lagere status betekent geen of beperkte toegang tot belangrijke jachtgronden. Dus als een kat wil overleven, zal hij wel gek zijn om met zijn ellende te koop te lopen. Dit gedrag is aangeboren, alleenwonende katten vertonen het ook.
Daarnaast moet een kat dagelijks eten. Als hij drie dagen niet eet, kan hij al sterven. Wil een kat in leven blijven, dan zal hij dus normaal gedrag moeten blijven vertonen en blijven jagen. Pijn of geen pijn.
Katten zijn dan ook echte doorzetters.

als een kat opvallend ander gedrag vertoont, is dat een reden om naar de dierenarts te gaan

Gelukkig vallen ze voor ons mensen vaak wel door de mand als ze iets mankeren. Ze zullen niet snel kreunen, steunen of piepen, maar over het algemeen zien we wel gedragsveranderingen bij pijn en ziekte.

GEDRAGSVERANDERINGEN DIE KUNNEN DUIDEN OP ZIEKTE EN/OF PIJN

- agressief worden naar mensen, andere katten of andere huisdieren
- buiten de bak plassen of poepen
- de eetbak aanvallen
- in huis sproeien
- meer of minder aanhankelijkheid
- meer of minder actief worden
- meer of minder eten
- meer of minder drinken
- meer of minder miauwen
- niet meer op vertrouwde plekjes komen
- plotselinge angst
- vaak likken, bijten of plukken op dezelfde plaats

Dit zijn maar voorbeelden, er zijn nog veel meer gedragsveranderingen mogelijk bij ziekte en/of pijn!

Een opvallende gedragsverandering is een reden om met de kat naar de dierenarts te gaan voor medisch onderzoek, zie p. 55. Dat klinkt misschien overdreven maar dat is het beslist niet. In meer dan 50% van de gevallen die een gedragsprobleem lijken, is er in werkelijkheid sprake van een medisch probleem, of van een gedragsprobleem waarin een medisch probleem meespeelt.

Zoogdier

Een kat is een zoogdier. Alle zoogdieren worden gespeend. Een groot misverstand is dat spenen een taak van mensen zou zijn. Dat is het absoluut niet. Spenen is een natuurlijk en geleidelijk proces waarin een kitten steeds minder afhankelijk wordt van zijn moeder. Daarbij gaat het niet alleen om haar melk, zoals vaak wordt gedacht!

Het speenproces begint als kittens drie à vier weken oud zijn. De moeder neemt dan de eerste dode prooien mee naar het nest. Zo leren de kittens om vast voedsel te eten. Langzaamaan eten ze steeds meer vast voedsel en drinken ze steeds minder melk. Dit proces wordt in belangrijke mate gestuurd door de moeder. Vanaf het eerste hapje vast voedsel mogen de kittens namelijk niet meer onbeperkt bij haar drinken. Als ze willen drinken terwijl zij er geen zin in heeft, zorgt ze dat ze niet bij haar tepels kunnen. Dringt een kitten aan, dan kan ze daar fel op reageren. Weg jij, nu even niet! Vaak trekken mensen daaruit de conclusie dat moeder de kittens verstoot en dat ze daarom maar bij haar weg moeten. Een onterechte conclusie. De moeder leert haar kinderen op deze manier onder andere omgaan met frustratie, wat een zeer belangrijke levensles voor ze is.

Na een maand of drie is de melk niet meer zo voedzaam. Maar de meeste kittens willen dan nog wel degelijk bij hun moeder zuigen, ook al komt er misschien geen melk meer uit de tepels. Het zuigen alleen al geeft ze een veilig en lekker gevoel.

De leeftijd waarop kittens gespeend zijn verschilt enorm. Bij proefdierkittens kan dat al met zeven weken zijn. Maar dan hebben we het over dieren die onder onnatuurlijke en kat-onterende omstandigheden leven en nauwelijks bezigheden hebben. Dit levert zowel voor de kittens als voor de moederpoes veel stress op. Hoe kun je ook verwachten dat katten onder onnatuurlijke, stressvolle omstandigheden natuurlijk gedrag vertonen?

kittens hebben hun moeder en nestgenootjes minstens zestien weken nodig

Kittens van in het wild levende katten en zwerfkatten zijn een betere graadmeter voor de duur van het speenproces. Zij zijn met drie maanden tot anderhalf jaar (!) pas gespeend. Of pas als de moeder een volgend nestje krijgt. Kittens van ouder dan een jaar die nog bij hun moeder lurken zijn geen zeldzaamheid. De meeste kittens worden met zeven weken bij hun moeder weggehaald. Wie begrijpt hoe het speenproces werkt en respect heeft voor katten doet dit niet. Kittens hebben hun moeder en nestgenootjes zeker zestien weken nodig. Daarover leest u meer in het hoofdstuk Kittens, p. 36.
De voorlopige resultaten van recent verkennend wetenschappelijk onderzoek tonen aan dat naarmate kittens eerder bij hun moeder en nestgenootjes worden weggehaald, zij later meer gedragsproblemen vertonen. De beste investering in een gelukkig kattenleven is kittens zestien weken bij hun moeder laten.

Stressgevoelig, territoriaal dier

Katten zijn stressgevoelig. Dat hangt ook samen met een andere belangrijke eigenschap, namelijk dat het gewoontedieren zijn. Zij hebben een zeer goede inwendige klok, en hebben vaak een tamelijk vaste dagindeling. Ook houden ze erg van controle over hun omgeving. Als er iets verandert in de omgeving, of als er iets gebeurt wat het dagschema in de war brengt, kan dat al stress opleveren. Daarnaast zijn katten territoriale dieren. Schijnbaar kleine veranderingen in hun territorium kunnen een bron van stress zijn. Naarmate het territorium van een kat kleiner is, lijken veranderingen daarin meer impact te hebben.
Een voorbeeld: voor een kat die binnen leeft in een kleine woning, kan het al enorm stressvol zijn als er een nieuw bankstel wordt aangeschaft. Waar is de oude bank met zijn vertrouwde geur gebleven? En die nieuwe bank, wat een eng ding is dat en wat ruikt hij raar! De kat kan op de stress die de nieuwe bank hem oplevert reageren door er veel aan te krabben of te gaan sproeien (met urine). Gelukkig is daar met deskundige hulp wat aan te doen.

Behoefte aan privacy

Voor een kat is het een absolute must om zich vrijelijk terug te kunnen trekken op een plaats waar hij letterlijk geen andere katten, mensen of huisdieren kan zien. Als dat niet kan levert dat onherroepelijk stress op. Daarom is het erg belangrijk om per kat liefst meerdere privéplaatsen te hebben waar hij nooit of te nimmer wordt gestoord. Het beste zijn hoge privéplaatsen. Bijvoorbeeld een mand of doos op een hoge kast waar de kat altijd toegang tot heeft.

Katten gebruiken dit soort plaatsen niet alleen om te slapen, maar ook om naar toe te vluchten als ze bang zijn. Een kat die bang is zoekt altijd een hoge plek op.

SPELEN MET PROOI? OF GEWOON EEN LEESBRIL NODIG?

Soms doden katten hun prooi snel. En soms gooien ze hem levend door de lucht, laten ze hem even los, en geven hem dan tikjes om te kijken of er nog fut in zit. Dat ziet er akelig uit, maar kan zeer functioneel gedrag zijn. Een kat is namelijk verziend en moet zeker zijn van zijn zaak voordat hij een dodelijke beet geeft. Want als een dier nog voldoende fut zou hebben om hem in zijn snoet te bijten of te pikken, kan dat een ontsteking opleveren die de kat uiteindelijk fataal wordt. En zeg nou zelf, een kat een leesbril geven zodat hij dichtbij goed kan zien, gaat niet werken.
Prooien niet snel uit hun lijden verlossen kan overigens ook puur spel zijn.

Scherpe zintuigen

Vergeleken met ons hebben katten onvoorstelbaar goede zintuigen. Hun belangrijkste zintuig is de *neus*. Wij mensen zijn vooral gericht op kijken en luisteren, maar katten leven in een wereld die vooral bestaat uit geur. Ze kunnen duizend keer beter ruiken dan mensen. Stel je voor hoe je de wereld dan ervaart! Ook kunnen ze met hun neus temperaturen waarnemen.
De *oren* van een kat werken eveneens stukken beter dan die van ons. Mensenoren hebben een bereik van 18 tot 20 kilohertz (kHz), het gehoorbereik van katten loopt van 10 tot 60 kHz. Bovendien kunnen ze hun oren vrij nauwkeurig op de geluidsbron richten waardoor ze geluiden veel beter kunnen opvangen.
Ook de *ogen* van de kat zijn superieur aan die van ons. Bij veel licht vernauwen de pupillen zich tot ultrasmalle spleetjes. Bij weinig licht staan de pupillen wijd open om zo veel mogelijk licht op te vangen. Dit wordt bovendien optimaal benut door een reflecterend laagje op het netvlies, het tapetum lucidum. Katten kunnen met zes keer minder licht dan mensen toe om nog iets te zien. Ze kunnen dan ook met zeer weinig licht goed jagen. In volledige duisternis kan een kat echter niet zien.
Kattenogen zijn voornamelijk gericht op beweging, een logische eigenschap voor een roofdier. Het kattenoog heeft wel een minpuntje: alles wat dichterbij is dan 25 cm wordt wazig waargenomen.

De *smaakzin* van katten is niet sterk ontwikkeld. Ze kunnen zout, zuur, bitter en umami (een smaak) proeven, maar hebben geen smaakreceptoren voor zoet en kunnen deze smaak dus niet waarnemen. Bij het eten laten katten zich meer door de geur leiden dan door de smaak.
Katten beschikken over een extra smaakzintuig: het *vomeronasaal orgaan*, ook wel *orgaan van Jacobson* genoemd. Hiermee kunnen ze 'geur proeven'. Dit orgaan bevindt zich in het gehemelte en verbindt de mond met de neusholten. Achter de voortanden zitten twee kleine gaatjes die de ingang vormen. Als een kat iets ruikt wat hij interessant vindt, bijvoorbeeld een kater die het sproeisel van een krolse poes ruikt, zal gaan flemen: hij begint te snuiven, krult zijn lippen naar achteren, wat zijn neus doet plooien, en duwt dan met zijn tong de geur het orgaan van Jacobson in. Voor mensen ziet het eruit alsof de kat een vies gezicht trekt, terwijl hij in werkelijkheid geur proeft.
De *tastzin* van de kat is eveneens sterk ontwikkeld. Met zijn tastharen kan hij de kleinste trillingen en luchtwervelingen waarnemen. Ze vormen bovendien een belangrijk 'loodsmiddel' bij minieme lichtomstandigheden, ze zijn een soort gevoelsantennes. Ook vervullen ze een belangrijke functie bij de jacht. Een kat geeft bijvoorbeeld pas een dodelijke beet als hij een muis met beide kanten van zijn snor kan voelen. Wel zo slim, gezien de verziendheid van de kat.
De tastharen bevinden zich naast de neus (de snorharen), onder de kin, aan de zijkant van de kop, schuin boven de ogen en aan de achterkant van de voorpoten.
Ook de *voetkussentjes* kunnen de kleinste trillingen waarnemen.
De *huid* van de kat is beduidend hittebestendiger dan die van de mens. Katten kunnen met hun huid temperaturen tot wel 52 °C verdragen. Voor de mens is dat 44 °C.

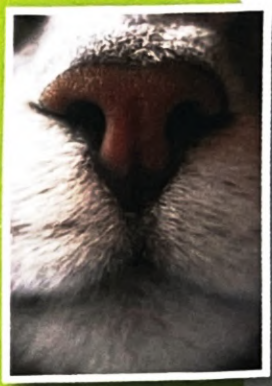

ZINTUIGEN

- neus: duizend keer beter ruiken dan mensen
- oren: 10-60 kHz (mens: 18-20 kHz)
- ogen: heel weinig licht nodig, kijkhoek van 120°
- supergevoelige tastharen
- supergevoelige voetkussentjes
- orgaan van Jacobson: 'geur proeven'

Spullen voor een fijn kattenleven

Uw minitijger voelt zich het lekkerst wanneer hij de beschikking heeft over een complete kattenuitzet. En die bevat beslist meer dan een kattenbak, eetbak en drinkbakje. Hier leest u wat u nodig heeft voor een kat. En vooral, waarom.

Kattenbenodigdheden

VOOR ÉÉN KAT HEEFT U MINSTENS DE VOLGENDE ZAKEN NODIG:

- 2 kattenbakken
- 2 waterbakken
- 2 krabplanken
- 2 hoge en lage privéplekken
- klimgelegenheid
- veel speelgoed
- een buitenruimte of op zijn minst de mogelijkheid tot contact met de buitenlucht
- kattengras

BIJ MEER KATTEN:

Heeft u meer dan een kat, dan kunt u de volgende regel aanhouden bij het aanschaffen van kattenbakken, waterbakken, krabplankjes en het creëren van hoge en lage privéplekken:
het aantal katten dat u heeft + 1.

Misschien vindt u het maar raar, zo veel spullen voor een kat. Daarom volgt hier een toelichting.

Waarom meerdere exemplaren van alles?

Katten zijn sociale dieren. Daar zijn alle wetenschappers die kattengedrag bestuderen het over eens. Wanneer er echter te weinig zaken beschikbaar zijn die katten nodig hebben, levert dat onherroepelijk stress op. Het geeft katten met een hoge status bovendien de kans om soortgenoten met een lagere status te terroriseren. De katten met de lagere status mogen dan bijvoorbeeld niet of nauwelijks naar de kattenbak en krijgen nauwelijks gelegenheid om te drinken en eten. Vaak speelt zo'n 'koude kattenoorlog' zich af zonder dat mensen er ook maar iets van merken. Een kat met een hogere status kan een kat met een

PoezenPortret:
Kat in het bakkie

Panter is als kitten van enkele maanden aan komen lopen bij een gezin met zes katten. Hoewel dit gezin het beste met hem voorhad, is zeven katten in een huis met vier kamers, slechts twee kattenbakken en verder ook onvoldoende kattenvoorzieningen, vragen om moeilijkheden. Helaas weten mensen dit meestal niet. Panter begon in huis te plassen. Op bedden, op kleding, overal, behalve op een kattenbak. De dierenarts kon geen medische oorzaak vinden. Er bleef maar één verklaring over: Panter had een gedragsprobleem. Zijn baasjes hebben hem met pijn in hun hart naar De Poezenboot gebracht. Gelukkig heeft deze adonis snel een nieuw huis gevonden, waar al een kat van ongeveer gelijke leeftijd woonde. Zijn nieuwe baasjes hebben de adviezen van De Poezenboot voor geleidelijke introductie* en de benodigde kattenspullen ter harte genomen. Met als gevolg dat de katten dikke maatjes zijn geworden en Panter nooit meer buiten zijn kattenbakken heeft geplast. Hoera voor Panter!

* Zie het hoofdstuk Katten aan elkaar laten wennen, p. 26.

lagere status namelijk al het leven zuur maken door op een strategische positie te gaan zitten, bijvoorbeeld bij een kattenbak, en hem simpelweg aan te staren. Oogcontact is in kattentaal dreigen. Voor de kat met de lagere status is dat zo intimiderend dat hij de bak niet durft te gebruiken. Er zit dan niets anders op dan ergens anders zijn behoeften te doen. Door te zorgen dat alle kattenzaken in de juiste aantallen voorhanden zijn, kunt u stress en een koude kattenoorlog voorkomen.
Waarom u zelfs voor één kat twee van alles nodig heeft? Katten plassen en poepen niet graag in dezelfde bak, ze dienen door de aanwezigheid van meerdere drinkbakken gestimuleerd te worden tot drinken, ze willen op meerdere plaatsen kunnen krabben, en ze houden ervan om een keuze te kunnen maken uit meerdere privéplaatsen.

Minimaal twee kattenbakken

Katten houden niet van plassen en poepen op dezelfde plaats. Van nature doen ze dat ook niet. Daarom heeft u zelfs voor één kat al twee bakken nodig. Op die manier voorkomt u zo veel mogelijk dat de kat zijn behoeften buiten de bak gaat doen. Katten plassen en poepen van nature ook niet in een afgesloten ruimte. Gebruik daarom liever bakken zonder kap. De geur van plasjes en drollen blijft onder een kap bovendien meer hangen, en daar houden katten met hun superneus niet van.
Plassen en poepen zijn handelingen waarbij een kat zich kwetsbaar voelt.

Misschien wel net als mensen. Wij trekken ons voor die handelingen immers ook terug in een klein kamertje. Voor katten werkt het ongeveer hetzelfde. De kattenbakken dienen dan ook op een rustige, veilige plaats te staan waar de kat niet gestoord wordt. Zet een bak dus bij voorkeur niet naast een wasmachine of ander apparaat dat plotseling lawaai kan maken. En niet bij een openslaande deur of op een plek waar vaak vlak langs gelopen wordt. De kat moet er echter wel gemakkelijk bij kunnen. Dus een bak in een kast achter allemaal spullen is niet aan te bevelen. Ook een bak op het balkon kan onprettig zijn.
De kattenbakken dienen niet naast of tegen elkaar te staan, maar zich liefst in verschillende kamers te bevinden. Want meerdere bakken naast elkaar ervaart een kat als één bak! Bovendien kan een kat met een hogere status dan alsnog alle bakken tegelijk bewaken en zo een kat met een lagere status beletten ze te gebruiken.
Een goede kattenbakhygiëne is zeer belangrijk. Schep tweemaal daags de plasjes en drollen uit de bakken. Ververs het grit eenmaal per week en boen de bakken uit met wat bleekwater of het ontsmettingsmiddel HAC (Hospital Antiseptic Concentrate). Dat is de beste manier om ziektekiemen en bacteriën te doden. Misschien vindt u deze kattenbakhygiëne overdreven. Bedenk echter dat een bak die in onze beleving een beetje 'ruikt', voor de superneus van de kat al een helse stank verspreidt!

WAT IS EEN GOEDE KATTENBAK?

- geen kap, en dus ook geen deurtje
- voor katten ouder dan tien jaar: een lage instap
- lengte bak = anderhalf keer lengte kat
- 3 cm ongeparfumeerd grit
- wekelijks geboend, twee keer per dag uitgeschept
- geen geurblokken of geurstekkers gebruiken, niet bij de bak en liefst nergens in huis
- de bak staat op een rustige plaats
- de bak stinkt nooit

WAT IS GOED KATTENBAKGRIT?

- fijn, zandachtig grit
- klontvormend grit, zodat het gemakkelijk tussendoor schoon te houden is
- het grit is absoluut niet geparfumeerd, katten haten dat!
- het grit stuift niet of nauwelijks (denk aan de longen van de kat)
- het grit heeft uitdrukkelijk niet als claim dat het langer dan een week meegaat

GRIT DAT WEKENLANG MEEGAAT? TRAP ER NIET IN!

Er zijn allerlei soorten grit op de markt waarvan beweerd wordt dat het weken meegaat. Hoe mooi de verkooppraatjes ook zijn, trap er niet in. Want misschien dat het grit in uw eigen neus geen stank veroorzaakt na een paar weken, voor de kat zal dit zeer zeker niet opgaan. Katten kunnen duizend keer beter ruiken dan mensen. Een bak die wekenlang niet schoongemaakt wordt, stinkt voor hen als de hel, ook als wij mensen het niet ruiken. Een stinkende bak levert stress op, en kan tot onzindelijkheid en/of blaasproblemen leiden. Daar komt bij dat als een bak wekenlang niet schoongemaakt wordt, ziekteverwekkers zoals parasieten, bacteriën en virussen ongestoord hun gang kunnen gaan. Als meerdere katten gebruikmaken van dezelfde bak, levert dit een aanzienlijk gezondheidsrisico op.

Minimaal twee krabplankjes

Met één krabplankje bent u er niet. Katten moeten op verschillende plaatsen in huis kunnen krabben. De krabplankjes dienen bij de ingangen van het huis te hangen en bij strategische doorgangen, zoals een hal. Daar willen katten namelijk van nature krabben. Dat doen ze om geurstoffen uit klieren tussen de voetkussentjes van de voorpoten af te zetten, waarmee ze voor mensen onruikbare informatie overdragen (zie kader 'Krabsels, een geheime kattenboodschap' op de pagina hiernaast). Ze maken er zichtbare krassen mee. Zo ontstaat een geur-en-kras-boodschap voor eventuele indringers, met als centrale boodschap: pas maar op jij, want ik woon hier.

Op De Poezenboot is veel krabgelegenheid. Ook de katten die (meestal tijdelijk) in een hok verblijven, hebben een krabplankje.

Verder krabben katten graag vlak bij de plek waar ze vaak rusten. Het gaat dan meer om zich even lekker uitrekken met geopende klauwen.
Hang krabplankjes altijd op zo'n hoogte dat de kat uitgestrekt kan krabben. Katten willen namelijk lekker hoog krabben, zodat eventueel binnendringende katten een hoge geur-en-kras-boodschap aantreffen en denken dat hier een heel grote kat woont!

goede krabvoorzieningen voorkomen dat uw kat zich vergrijpt aan uw meubels

Sommige katten krabben graag ook horizontaal. U merkt dat snel genoeg. Leg in dat geval ook wat krabplankjes neer. Of een kokosmat. Krabben is natuurlijk gedrag en niet af te leren. Door goede krabvoorzieningen te bieden voorkomt u dat de kat zich aan uw meubels vergrijpt. Meer informatie over waarom en waar katten krabben leest u in het hoofdstuk Gedragsproblemen, onder 'Ongewenst krabben', p. 63. Wanneer katten op allerlei plekken krabben en/of opvallend veel krabben, heeft dit vaak te maken met stress. Stress kan vele oorzaken hebben. Voor het opsporen van stressfactoren kunt u het beste een goede kattengedragstherapeut inschakelen die de kat(ten) thuis uitgebreid komt observeren. Op p. 56 leest u waaraan u een goede kattengedragstherapeut herkent.

KRABSELS, EEN GEHEIME KATTENBOODSCHAP

Als een kat 'krabsels' van een andere kat tegenkomt, kan hij daaraan ruiken:

- hoe lang geleden de kat hier langs is geweest
- welke sekse de maker van het krabsel heeft
- wat de seksuele status van deze kat is
- welk individu het betreft

PoezenPortret:
Ginger krabde alles kapot

Toen Ginger aanmeerde op De Poezenboot, was deze prachtige kater een jaar of drie. Zijn baasjes wilden hem niet langer in huis hebben omdat hij de gordijnen en de bank vakkundig had vernield. Ze wilden niet meer horen dat katten nu eenmaal moeten krabben en dat krabben op ongewenste plaatsen in de regel goed te verhelpen is. Kennelijk had Ginger per ongeluk ook hun liefde voor hem aan flarden gekrabd. Gelukkig heeft deze lieve jongen snel een nieuw huis gevonden. Dankzij goede krabvoorzieningen heeft hij zich daar niet meer vergrepen aan de meubels. Eind goed, al goed.

Kittenkrabpaaltje voor een volwassen kat?

Veel mensen hebben voor hun volwassen katten een los krabpaaltje van nog geen meter hoog. In dierenwinkels worden deze veel verkocht. Dit zijn echter geen krabpaaltjes voor volwassen katten, maar voor kittens. Een volwassen kat kan er niet uitgestrekt aan krabben. Wanneer hij een beetje kracht zet, begint het paaltje al te verschuiven of valt het om. Kortom, zo'n babykrabpaaltje is zonde van uw geld. En uw kat doet u er niet echt een plezier mee.

Sommige katten drinken graag uit de kraan. Zet evengoed voldoende waterbakken neer.

Minimaal twee flinke waterbakken

Als woestijnbewoners van origine hebben katten niet snel een impuls om te drinken. Terwijl ze wel degelijk goed moeten drinken. Als een kat vaker een waterbak tegenkomt, zal hij automatisch meer drinken. Zet daarom meerdere bakken neer. Gebruik bij voorkeur flinke bakken. Ook dat stimuleert tot drinken. Het water blijft relatief schoner, en het zorgt er bovendien voor dat de snor van de kat tijdens het drinken niet tegen de randen van de bak komt, waar hij een hekel aan heeft. Uw kat zal het fijn vinden als u niet alleen waterbakken op de grond aanbiedt, maar bijvoorbeeld ook op een tafeltje. Ververs het water dagelijks. De meeste katten vinden water uit een drinkfontein met koolstoffilter extra lekker!

Zet eten en drinken niet naast elkaar

De waterbakken kunnen het beste niet bij de kattenbak of het eten in de buurt staan. Dat zijn namelijk plekken waar katten van nature niet drinken. Onderzoek heeft aangetoond dat als water en eten niet bij elkaar staan, een kat 30% meer drinkt! Eten en drinken gescheiden aanbieden kan dan ook bijdragen aan het voorkomen van blaasproblemen. Is uw kat al gewend om naast zijn voerbak te drinken?

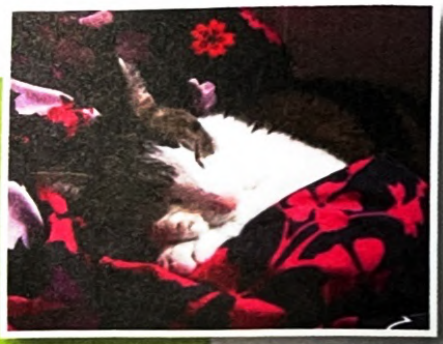

DEKENTJES LIEVER NIET WASSEN

Was de dekentjes van ligplaatsen liever niet, tenzij de dierenarts adviseert ze te wassen. Anders gaat het eigen vertrouwde luchtje eraf, en dit is voor katten nou net zo belangrijk. Af en toe uitkloppen is voldoende. Wilt u de dekentjes per se wassen, leg dan enkele dagen voor de wasbeurt een schoon dekentje onder het oude, zodat het schone dekentje de geur van de kat alvast kan aannemen.

KATTEN ZIJN NET AAPJES

Een kattenlijf is gemaakt om te klimmen. Daarom moet een kat ook in huis lekker kunnen klimmen. Katten zijn bovendien veel meer geïnteresseerd in de verticale dan in de horizontale dimensie. Een kat die binnen leeft en niet op de bank, stoelen, tafels et cetera mag en (bijna) nergens kan klimmen, heeft geen fijn leven. Hij kan bovendien probleemgedrag ontwikkelen, zoals in de gordijnen klimmen.
Als een kat nergens op mag, kunt u dat vergelijken met een huis waarin u woont en waar u niet over de vloer mag lopen maar de hele tijd moet 'apenkooien'. Daar zou u ook gek van worden. Dus als u wél een kat wilt maar hij mag nergens op, dan kunt u beter geen kat nemen.

Haal dan vooral niet zijn vertrouwde drinkbak weg maar zet op andere plaatsen extra drinkbakken neer.

Geen eten en drinken bij de kattenbak

Vaak zetten mensen het eten en drinken bij de kattenbak. Voor mensen is zo'n kattenhoek handig en overzichtelijk. Voor katten is het een ramp. Ze houden niet van eten en drinken bij een plaats waar ze zich ontlasten en doen dat van nature ook niet. Zoals wij onze boterhammen ook liever niet nuttigen op de wc. Verder levert eten en drinken bij de kattenbak gevaren op voor de gezondheid van de kat. Een kattenbak kan immers ziekteverwekkers bevatten die het eten en drinken kunnen besmetten.

Minimaal twee hoge en twee lage privéplekken

Katten hebben behoefte aan privacy, zie p. 13 onder 'Behoefte aan privacy'. Daarom hebben ze privéplekken nodig waar niemand ze stoort. Hoge privéplekken zijn een must. Als een kat bang is en het huis niet uit kan vluchten, zal hij zich meestal verstoppen. Bij voorkeur op een hoge plek. Vanaf zo'n plek kan hij de boel ook goed in de gaten houden.
U kunt privéplekken, net als andere kattenplekken (zonnebaadplekken en uitkijkposten), het beste voorzien van fleece. Katten hebben een aantoonbare voorkeur voor dit materiaal.

Klimgelegenheid

Een goed klimmeubel is een must, zeker voor katten die binnen leven. Zorg dat u ofwel een kwalitatief zeer goed klimmeubel koopt dat niet wankelt (het moet een gewicht van ongeveer 40 kg kunnen dragen), of maak het meubel vast aan

EET UW KAT ZIJN SPEELTJES OP?

Sommige katten hebben de neiging speeltjes en andere oneetbare zaken te eten. We noemen dit pica. Berg in dat geval de speeltjes iedere keer op. Ga vooral naar de dierenarts. Dit gedrag kan namelijk een medische oorzaak hebben. Het kan ook een gedragsprobleem zijn.

plafond of muur. De meeste klimmeubelen zijn helaas te instabiel en vallen gemakkelijk om als een kat ze gebruikt. Meegeleverde klemmen om klimmeubels vast te klemmen tussen plafond en vloer voldoen vaak niet!

Veel speelgoed

Zorg voor veel speelgoed waarmee de kat zelf aan de gang kan zoals balletjes en speelgoedmuizen (niet van echt bont, want bont = dierenleed). Berg de speeltjes liever niet op in een mandje want dan heeft de kat er niets aan. Het is beter regelmatig her en der speeltjes neer te leggen en veel te variëren. Koop of maak af en toe iets nieuws.
Daarnaast heeft u speelgoed nodig waarmee u samen met de kat kunt spelen. Als jager vindt hij het nu eenmaal leuk als speelgoed beweegt. Koop of maak bij voorkeur kattenhengels, het favoriete speelgoed van de meeste katten. Een kattenhengel is een stokje met een touwtje waar iets aan hangt, bijvoorbeeld een vogelveer. Vaak vinden katten zelfgemaakte hengels leuker dan gekochte. Speel niet elke keer met dezelfde hengel, variatie houdt de lol erin.
Zet of leg ook iets in uw huis dat spelen stimuleert. Vooral als uw kat binnen leeft. Veel katten vinden ritseltunnels bijvoorbeeld leuk. Neem ook eens wat dozen mee uit de supermarkt. Die nodigen uit

KATTENSPEELGOED DAT (BIJNA) NIETS KOST:

- propje papier of aluminiumfolie
- verse vogelveer
- kurk van een wijnfles
- limonaderietje
- rauwe bonen of noten in de dop
- pingpongballetjes

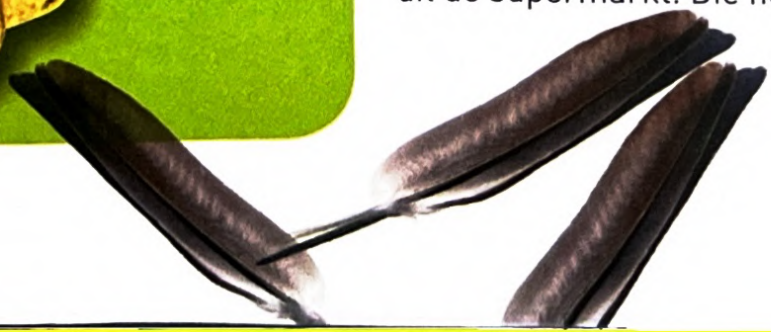

VALERIAAN: ONTSTREST

Veel katten zijn dol op valeriaan(wortel). U kunt het op de theeafdeling van kruiden- en natuurwinkels kopen. De kleine droge stokjes zien er niet eetbaar uit, maar veel katten eten ze graag. Valeriaan mag onbeperkt gegeven worden. Niet door het eten doen, gewoon op een schoteltje geven. Het werkt niet verslavend of drogerend, maar wel ontspannend.

KATTENKRUID: OPWEKKEND

Of een kat van kattenkruid houdt, is erfelijk bepaald. Ongeveer de helft van de katten houdt ervan. Kattenkruid is opwekkend. Het mag net als valeriaan onbeperkt gegeten worden.

Rebel, de buurkat van De Poezenboot.

tot spelen, zeker als u er 'loergaten' of '-spleten' in maakt. Of hang eens een fleecedekentje over een stoel. Zo ontstaat een leuke 'schuilhut'.

Buitenruimte

Buitenlucht is voor katten onontbeerlijk. Een afgeschermde tuin is het fijnst. Ook een balkon kan veel plezier opleveren. Liefst met kattenluik zodat de kat er altijd op kan. Een balkon dient goed afgeschermd te worden om naar beneden vallen te voorkomen. Want helaas, dit gebeurt maar al te vaak. En nee, katten komen niet altijd op hun pootjes terecht.

Heeft u geen buitenruimte dan kunt u wellicht een kattenkooi (laten) maken die u in een raam bevestigt, zodat uw kat toch van de buitenlucht kan genieten. Zo krijgt hij nieuwe impulsen en komt hij in contact met geuren die hij binnen niet ervaart. Voor de kat met zijn superneus is dat van groot belang.
Ook naar buiten kunnen kijken is belangrijk, vooral voor katten die binnen leven. Zorg dus voor uitkijkposten, bijvoorbeeld op de vensterbank, waar de kat lekker kan zitten of liggen.

KANTELRAMEN ZIJN KATTENKILLERS!

Wanneer u thuis kantelramen heeft, zet deze dan liever niet open in de kantelstand. Het gebeurt nogal eens dat katten op de bovenkant van het raam willen springen, uitglijden, en met hun kop in de opening van het raam naar beneden zakken. De kat zakt dan in een wig en stikt. Menige kat komt op deze manier aan zijn eind.

Katten aan elkaar laten wennen

Heeft u al een kat en wilt u er nog een bij, gun de dieren dan de tijd om rustig aan elkaar te wennen. Want katten mogen dan wel sociale dieren zijn (zie p. 9), ze leven van nature in de regel met familie. Een vreemde, onverwante kat is per definitie de vijand. Deze automatische vijandigheid kan slijten door katten langzaam en voorzichtig aan elkaar te laten wennen. Dit introductieproces verloopt stapsgewijs en neemt minstens een paar weken in beslag.

De meest gemaakte fout bij het plaatsen van een nieuwe kat in een huishouden waar al een of meer katten zijn, is dat de katten meteen of al na een paar uur bij elkaar worden gezet. Daarmee wordt de kans dat het goed gaat tussen de katten aanmerkelijk kleiner. Wilt u een maximale kans dat de katten elkaar zullen accepteren, zet de nieuwe kat dan eerst apart.

Een luxe kattenhotelkamer inrichten

Kies een kamer waar de nieuwe kat de komende tijd kan verblijven. Met een aantal eenvoudige ingrepen tovert u deze kamer om tot een luxe kattenhotelkamer waar het aangenaam toeven is voor uw nieuwe huisgenoot. De kamer moet van alle gemakken voorzien zijn (zie het hoofdstuk Spullen voor een fijn kattenleven): kattenbakken, waterbakken, krabplankjes, twee hoge en twee lage privéplekken, speelgoed en liefst een klimmeubel of ten minste de gelegenheid om te klimmen.

IS DAT NIET ZIELIG, DE NIEUWE KAT APART ZETTEN?

Integendeel. Voor ons mensen lijkt het misschien hard en raar, maar vanuit 'kats' perspectief is het juist prima. Katten zijn stressgevoelige dieren en kunnen niet te veel veranderingen tegelijk aan, zie p. 13. Door de nieuwe kat in een kamer apart te zetten kan hij rustig wennen aan zijn nieuwe huis: de geuren, de geluiden, de mensen. De al aanwezige kat zal ook merken dat er een nieuwe kat in huis is, zonder hem te zien. Zo kan ook hij aan het idee wennen.
Wat wel 'zielig' is, is de nieuwe kat meteen of heel snel bij de andere kat laten. Dit levert in de regel veel stress op, kan leiden tot vechten en verkleint de kans dat de katten elkaar accepteren. Als katten eenmaal gevochten hebben, is de kans dat ze elkaar ooit accepteren minimaal. Terwijl deze kans met een geleidelijke kennismaking ofwel introductie juist maximaal is!

MAAK HET LEUK VOOR BEIDE KATTEN!

Zorg er tijdens het hele introductieproces voor dat beide katten het leuk hebben. Speel veel met ze, ieder apart. En zorg dat ze van alle 'katse' gemakken voorzien zijn.

Hang bij voorkeur twee weken voordat de nieuwe kat komt een Feliway-verdamper (zie kader) op in zijn hotelkamer en liefst ook een in een andere ruimte van het huis.
Kies hiervoor bij voorkeur een kamer waar de kat die u al heeft niet vaak komt. Gebruik liever niet de badkamer als hotelkamer. Vaak is dit een kleine ruimte, alles is er van hard materiaal en geluiden kunnen er nogal doorklinken. Is de badkamer de enige optie, probeert u er dan een zo aangenaam mogelijke kattenhotelkamer van te maken met extra veel dekentjes en zachte materialen.

FELIWAY, EEN KALMERENDE GEUR

Een Feliway-verdamper geeft een kalmerende geurboodschap die wij mensen niet kunnen ruiken maar die voor katten heel belangrijk is. Dat geldt in het bijzonder onder stressvolle omstandigheden zoals de verhuizing naar een ander huis en de komst van een nieuwe kat in huis. De geurstof in Feliway is kateigen: de kat maakt deze geurstof zelf aan op verschillende plekken in zijn gezicht. Nu denkt u misschien: waarom zou ik zo'n stekker kopen als de kat deze geur zelf al maakt? Maar zo eenvoudig is het niet. Het gaat erom dat de geur door de hele ruimte verspreid wordt, zodat alles veilig ruikt.

GEBRUIK VOORAL GEEN ANTISTRESSBAND

Sinds enige tijd zijn er zogeheten antistressbanden te koop, die net als Feliway gezichtsferomonen bevatten. Zo'n band kunt u beter niet gebruiken. De kans is groot dat u uw kat er alleen maar extra stress mee bezorgt. In de eerste plaats is het onaangenaam en onveilig om een band om te hebben. In de tweede plaats bevat de band een 'frisse lavendel-kamillegeur' zoals de fabrikant het omschrijft. Nu zit een kat er helemaal niet op te wachten om de hele dag in een lavendel-kamillewolk te lopen. En al helemaal niet als het om chemische geuren gaat, daar worden katten namelijk gestrest van. Navraag bij de fabrikant leert dat deze frisse geur aan de band is toegevoegd voor het baasje van de kat. De fabrikant weet niet of het om een chemische of natuurlijke geur gaat.

PoezenPortret:
Liefde in de quarantaine

Shaila (links) en Hendrix zijn voor het eerst allebei uit hun hok.

Shaila, een pittig halflanghaarpoesje, kwam op de leeftijd van anderhalf jaar op De Poezenboot. Haar vrouwtje kon niet langer voor haar zorgen wegens opname in een instelling. Een maand later ging Shaila naar haar nieuwe huis, als toekomstig vriendinnetje van een Turkse Van (een raskat). Helaas dacht de Van daar anders over. Op advies van de kattengedragsdeskundige heeft Shaila's nieuwe baasje haar teruggebracht naar De Poezenboot. Helemaal in tranen. Ze had zo haar best gedaan de katten aan elkaar te laten wennen, maar het mocht niet zo zijn. Nieuwe katten gaan op De Poezenboot altijd eerst in de quarantaine. Totdat ze zijn ingeënt, ontvlooid en ontwormd, en de dierenarts ze gezond verklaard heeft. En daar, in de quarantaine, zat Hendrix. Een halflanghaarkater van een jaar of vier, recent op straat gevonden en naar De Poezenboot gebracht. Shaila en Hendrix, zou dat geen mooi setje zijn? Op De Poezenboot zijn deze dame en heer langzaam en voorzichtig bij elkaar geïntroduceerd. Shaila, kleine hittepetit, speelse dame, soms wat op haar qui-vive, en Hendrix, superrelaxte en sociale adonis: ze leken elkaar direct te accepteren. Daarom werd besloten ze samen te plaatsen. In hun nieuwe huis is het dikke mik tussen die twee!

de nieuwe kat apart zetten is niet 'zielig' als u een luxe hotelkamer voor hem maakt en veel met hem speelt

De nieuwe kat komt thuis

Zet de nieuwe kat in zijn reismandje in een hoek van de (speciale kattenhotel-) kamer en laat hem er zelf uit komen. Laat het initiatief tot contact met u van hem zelf uitgaan, ook al wilt u uw nieuwe huisgenoot nog zo graag een welkomstknuffel geven. Misschien blijft de kat nog een tijd in zijn mandje zitten. Misschien komt hij er meteen uit en loopt hij op u af met zijn staart omhoog om u te begroeten. Misschien negeert hij u compleet en begint hij de kamer dapper te onderzoeken. Wie weet is hij bang en kruipt hij ergens onder of achter. Laat hem vooral zijn gang gaan en gun hem de tijd. Realiseer u dat ú precies weet wat er gebeurt, maar dat de kat geen flauw idee heeft wat hem overkomt.
Is hij bang, zet dan wat eten en drinken neer en laat hem een paar uur alleen. Is hij niet bang, blijf dan bij hem en laat hem op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo de kamer verkennen. Dring uw nieuwe huisdier geen liefde op, want de meeste katten worden daar alleen maar bang en/of gestrest van, ook al stroomt u misschien over van de goede bedoelingen.
Voor de kat die u al heeft is het belangrijk dat er zo min mogelijk verandert in

zijn dagelijkse routine. Is hij bijvoorbeeld gewend dat u elke avond met hem speelt, blijf dat dan vooral doen.

PoezenPortret:
Acht pootjes op één buik

Nog maar vijftien weken was Lumosa toen ze naar De Poezenboot werd gebracht. Haar eigenares kon niet meer voor haar zorgen wegens ziekte. Na twintig dagen ging Lumosa haar nieuwe toekomst tegemoet. In haar nieuwe huis heeft ze maar een dag apart gezeten. Toen hebben haar nieuwe mensen haar al bij de reeds aanwezige kat gelaten omdat ze het 'zo zielig' vonden om haar apart te houden. De kans dat zo'n snelle introductie goed gaat is niet groot. Misschien heeft Lumosa een beschermengeltje, want de twee katten accepteerden elkaar vrijwel direct. Spelen, elkaar wassen, ze zijn echte vrienden. Volgens Lumosa's mensen zijn deze katten acht pootjes op één buik.

De katten leren elkaars geur kennen

De komende dagen haalt u meerdere keren per dag voorzichtig een doekje over een wang van de nieuwe kat en laat dit ruiken aan de kat die u al heeft. U doet dat ook andersom, maar met een ander doekje. De katten krijgen elkaar dus niet te zien, alleen maar te ruiken. Dit houdt u een paar dagen vol.

De kat leert u kennen

Het is raadzaam om tijdens het hele introductieproces dagelijks meerdere keren tijd door te brengen met de nieuwe kat. Zo kan hij langzaam aan u wennen. Als hij u eenmaal kent, is er in zijn beleving alvast één vertrouwd en veilig wezen in huis! Wonen er meer mensen in uw huis, vraag hen dan hetzelfde te doen.
Is de kat bang, kijk hem dan niet aan en negeer hem. Ga iets voor uzelf doen, bijvoorbeeld lezen of tv-kijken. Op deze ('katse') manier kan hij leren dat u te vertrouwen bent. Nodig de kat liefst meerdere keren per dag uit tot spelen. Zo kan hij zijn jachtgedrag vertonen en raakt hij wat energie kwijt.

De eerste kennismaking: kiercontact

Na ongeveer een week zet u de deur van de kattenhotelkamer op een klein kiertje waar de katten niet doorheen kunnen. De twee katten kunnen elkaar dan wél zien, maar niet bij elkaar komen. Houd de kier hooguit een halve minuut open. Gaat dit goed, herhaal dit dan meerdere keren per dag.
Prijs beide katten met uw stem als zij niet fel op elkaar reageren. Geef ze wat

lekkers. Zo leren ze elkaar associëren met iets leuks.
Wanneer een van de katten echter uithaalt, blaast, bromt of gromt kunt u daar het beste totaal niet op reageren. U doet de deur voorzichtig weer dicht en blijft rustig. Niks aan de hand. De kat is er duidelijk niet aan toe om verder te gaan. Houd deze procedure hetzelfde tot de kat(ten) niet meer fel reageren.
Het omgekeerde is ook mogelijk: een van de katten (of zelfs beide katten) maken geen aanstalten om naar de deur te gaan. Bemoei u er dan vooral niet mee en push de kat niet om naar de deur te gaan. Hij heeft zijn eigen reden om dit nog niet te doen.

Steeds wat meer contact

Gaat het kiercontact goed, dan kunt u langzaam de contacttijd en de grootte van de kier uitbouwen. Neem hiervoor dagen de tijd. Mensen zijn in de regel geneigd het introductieproces veel te snel te laten verlopen. Hoe meer rust, hoe meer kans dat de katten elkaar zullen accepteren of zelfs vrienden zullen worden. Daar hebben zij en u nog jaren plezier van!

Voor het eerst bij elkaar

Na minstens een paar weken is het moment aangebroken dat de nieuwe kat en de andere kat bij elkaar kunnen. Maak de kier langzaam zo groot dat de katten erdoor kunnen. Zorg dat er aan weerszijden van de deur vluchtplekken aanwezig zijn voor het geval het toch niet goed gaat. Ook kunt u aan beide zijden van de deur iets lekkers neerleggen. Of zorgen dat er aan beide kanten van de deur iemand staat die met een van de katten kan spelen. Zo kunt u ze van elkaars aanwezigheid afleiden. Zeg er echter niets bij, en forceer niets.
Bemoei u niet met de katten, dus moedig ze niet aan om contact te zoeken en pak ze ook niet op. Bied hooguit afleiding met eten of spelen.
Als de katten even, hooguit een minuut, in hetzelfde vertrek zijn geweest, lokt of brengt u ze rustig weer ieder in hun eigen ruimte terug. De volgende keren mag de contacttijd telkens wat langer zijn. Dat het één keer een minuut goed gaat is dus nog geen reden om de katten permanent bij elkaar te laten!

Het gaat goed!

Als de katten probleemloos bij elkaar kunnen, kunt u ze de eerste weken het beste in gescheiden ruimtes houden als u het huis uitgaat. Laat ze pas een paar weken na de eerste ontmoeting bij elkaar zonder dat u er bent. Zorg dat er meer dan voldoende schuilplaatsen zijn waar beide katten zich kunnen terugtrekken. Zie p. 13 onder 'Behoefte aan privacy' en p. 17 onder 'Waarom meerdere exemplaren van alles?'. Wanneer u voor beide katten voldoende kattenbenodigdheden heeft, heeft u de meeste kans dat ze elkaar accepteren.

ACCEPTATIE OF MEER DAN DAT?

Een geslaagde geleidelijke introductie kan tot verschillende resultaten leiden:

- De katten accepteren elkaar, maar meer ook niet. Ze bewaren bijna altijd een onderlinge afstand van minimaal een meter.
- De katten vormen een 'sociale groep'. Ze zoeken regelmatig elkaars nabijheid, liggen tegen elkaar aan, wassen elkaar, strijken langs elkaars flanken en likken elkaars poepgaatje. Dat laatste is een ultiem teken van vriendschap.

Wanneer katten op een leeftijd jonger dan twee jaar bij elkaar worden geïntroduceerd, is de kans het grootst dat ze een sociale groep vormen.

Niet vechten is niet altijd een teken van vrede

Als katten niet met elkaar vechten wil dat niet altijd zeggen dat ze vriendjes zijn of worden. Katten doen alles om vechten te vermijden. Vaak worden conflicten beslecht door elkaar aan te staren in een 'koude kattenoorlog'. Staren de katten elkaar regelmatig en langdurig aan, wees u er dan van bewust dat ze elkaar (nog) niet accepteren en dat het elk moment uit de hand kan lopen! Ze zijn er dan niet aan toe om een territorium te delen.

katten doen alles om vechten te vermijden

Wanneer kunt u er beter geen andere kat bij nemen?

- Als een van uw katten net is overleden. Geef de achterblijvende kat(ten) minstens drie maanden de tijd om aan deze verandering te wennen. Liefst langer. De achterblijvende kat kan de overleden kat missen, opgelucht zijn dat de andere kat dood is, of het doet hem niet zo veel. Hoe de achterblijver het ook ervaart: de dood van een huisgenoot is een ingrijpende verandering en veroorzaakt dus stress. Zo'n verandering moet niet te snel opgevolgd worden door wéér een verandering, namelijk de komst van een nieuwe kat.
- Als een kat ziek is of een handicap heeft. De zieke kat zal zeer waarschijnlijk een lagere status (zie p. 10) krijgen dan de nieuwe kat. Daarmee is de kans groot dat de nieuwkomer de dienst gaat uitmaken en bijvoorbeeld de lekkerste slaapplekjes inpikt en ervoor zorgt dat uw eerste kat alleen nog maar langs de randen van de kamer mag lopen en niet meer gewoon over de vloer. Daar doet u uw kat geen plezier mee. Wilt u er toch een kat bij, zoek dan een goede kattengedragstherapeut en vraag deze om aanschafadvies. Dit wordt meestal kosteloos gegeven.

kies een kat van ongeveer dezelfde leeftijd

• Als uw kat oud en/of zwak is. Oude katten zijn extra gevoelig voor veranderingen. Ze hebben meer tijd nodig om aan een nieuwe kat te wennen. Is een oude kat ook ziek, of werken zijn zintuigen niet optimaal meer, dan is de kans vrij groot dat een gezonde nieuwkomer de dienst gaat uitmaken. Voor uw oudje is dat een ramp. Wilt u er toch per se een nieuwe kat bij, kies dan voor een kat van ongeveer dezelfde leeftijd. En beslist niet een veel jongere kat.

• Als uw kat een gedragsprobleem heeft. Wilt u er toch een kat bij, dan kunt u het beste een kattengedragstherapeut inschakelen. Deze kan u adviseren wat voor type kat u er het beste bij kunt nemen, en wat een goed moment is om dat te doen. Op p. 56 leest u waaraan u een goede gedragstherapeut herkent.

• Als uw kat in de periode van acht tot zestien weken al uit het nest is gehaald en in die periode geen enkel contact heeft gehad met andere katten. Katten die in deze periode volkomen zonder andere katten hebben geleefd, kunnen daarna in de regel niet meer met andere katten omgaan. Zie p. 38, onder 'Tweede socialisatiefase'.

STEL DAT ER IN UW HUIS INEENS EEN VREEMDE KEREL IS...

... die u niet heeft uitgenodigd en die:

- uw kasten opentrekt op zoek naar wat lekkers;
- gaat zitten poepen op uw wc en die vies achterlaat;
- in uw bed stapt en zegt dat u voortaan wel op de bank kunt slapen;
- of die juist heel angstig door het huis sluipt, waar u compleet de zenuwen van krijgt.

Zou u dat leuk vinden? Nee toch? Waarom zou uw kat het dan wel leuk moeten vinden als hij in zijn eigen huis ineens een vreemde kat tegenkomt?

Hoeveel katten bij elkaar?

Hoeveel katten je in een huis kunt houden zonder dat het voor de dieren stressvol wordt, is afhankelijk van verschillende factoren. Een goede stelregel is: neem niet meer katten dan het aantal kamers dat uw huis heeft, min één. Deze kamers dienen altijd toegankelijk te zijn voor de katten.

Voor mensen kan het erg leuk zijn om veel katten te hebben. Voor katten is het dat in

de regel niet, zeker niet als ze geen familie zijn.

Fabeltje: laat de katten het maar uitvechten

Een veel gehoord advies is om katten die elkaar niet kennen gewoon bij elkaar te zetten en weg te gaan. De katten vechten het dan zelf wel uit. Dit is de slechtst denkbare tip die u kunt krijgen en bovendien zeer katonvriendelijk. Het levert enorm veel stress op. De kans dat het tot een aanvaring komt is maximaal. En is er eenmaal een gevecht geweest, dan is het extra moeilijk om de katten alsnog aan elkaar te laten wennen. Volgt u dit advies dus vooral niet op. En reken maar dat u het te horen krijgt. Trek u er vooral niets van aan als mensen aangeven dat ze geleidelijke introductie 'overdreven' of 'zielig voor de katten' vinden. De waarheid is precies andersom!

KITTEN OM EEN OUDERE KAT EEN TWEEDE JEUGD TE GEVEN?

Soms denken mensen hun oudere kat een plezier te doen door er een kitten bij te nemen. Ze hopen dan dat hun 'opa' of 'oma' daar een opleving van krijgt en weer lekker speels wordt. In werkelijkheid vinden oudere katten kittens in de regel niet leuk en gaat het vaak mis. Vergelijk het maar met bejaarde mensen. Die worden er ook niet blij van als ze ineens moeten samenwonen met een peuter die de hele tijd aandacht wil.

Misschien valt u in katzwijm voor deze kittens. Een oudere kat doet dat in de regel helemaal niet!

Wat is de beste combinatie van katten?

• Bij familie: moeder-kind, zusjes, of broer-zus. Bij een broer-zuscombinatie dienen de katjes vroeg gecastreerd te worden (zo heet dat bij poezen ook), anders bestaat het risico dat het poesje zwanger wordt van haar broer. Vroegcastratie is mogelijk vanaf week acht. Lang niet alle dierenartsen zijn er al vertrouwd mee. Kittens tijdig castreren levert geen extra medische of gezondheidsrisico's op, en is gedragsmatig gezien zelfs aan te bevelen. Door te castreren wordt de hormonale seksuele ontwikkeling stopgezet. Zo kan er geen behoefte aan seks ontstaan, zodat de kat na de castratie niet zit opgescheept met behoeftes waar hij toch niets mee kan.
Een combinatie van broers kan ook prima verlopen, maar geeft iets meer kans op conflicten.

• Bij onverwante katten: katten van ongeveer dezelfde leeftijd. Liefst poes-poes of poes-kater. Bij meerdere katers is er wat meer kans op conflicten.

'BENCHTRAINING'? KAT-ONVRIENDELIJK!

Helaas wordt voor het introductieproces veelvuldig de zogeheten 'benchtraining' voorgeschreven. De nieuwe kat wordt dan opgesloten in een bench (kooi) en bij de andere kat gezet. Vaak krijgen ze dan allebei een lekker hapje te eten om de aandacht van elkaar af te leiden. Deze methode is sterk af te raden. Benchtraining gaat volkomen voorbij aan het feit dat katten totaal ontregeld kunnen raken als ze zomaar een vreemde kat zien. Een andere kat ruiken is niet zo erg, maar hem zomaar ineens zien wel. Bovendien, zou het voor de nieuwe kat die nog moet wennen aan het huis en de mensen erin, fijn zijn om in een kooi te worden gestopt en in één keer bij de vreemde kat te worden gezet, terwijl hij niet kan vluchten? Het antwoord kunt u wel raden. De kans dat de nieuwe kat van deze methode angstig wordt is groot. Angstige katten scheiden een angstgeur af. En als katten érgens een hekel aan hebben, is dat de angstgeur van een andere kat. De kat die er al was kan in zo'n situatie maar een ding concluderen: die griezel moet wég! Ook kan hij zo schrikken van de nieuwkomer dat hij zelf een angstgeur afscheidt.
Tot slot getuigt het niet van respect om een dier in een kooi op te sluiten. Zelfs niet als dat met de bedoeling is hem iets te leren. Helaas zijn er zelfs kattengedragstherapeuten die deze kat-onvriendelijke methode aanraden.

Kittens

Hoe lang hebben kittens hun moeder en nestgenootjes eigenlijk nodig? Kun je als mens kittens opvoeden, bijvoorbeeld door een moederpoes na te doen? Hoe maak je het leven leuk en spannend voor een kitten? Kan ik nou het beste één of twee kittens nemen? Het antwoord op deze vragen vindt u in dit hoofdstuk.

Hoe lang hebben kittens hun moeder nodig?

Het antwoord vindt u gedeeltelijk onder 'Zoogdier', p. 12: zestien weken. Hier vindt u informatie over het speenproces, dat geleidelijk en langzaam verloopt.
Een andere belangrijke reden om kittens zestien weken bij hun moeder en nestgenootjes te houden is het zogeheten socialisatieproces. Dat vindt plaats in twee fases, kan maar in één periode worden doorlopen en heeft levenslang invloed op de kat.

Deze kitten is achttien weken en zuigt graag nog bij mama. Dat is fijn en kalmerend. Het is volkomen natuurlijk gedrag.

Eerste socialisatiefase: blauwdrukken voor het leven

De eerste socialisatiefase duurt van week twee tot en met week zeven à negen. In deze periode dienen kittens neutrale of positieve ervaringen te hebben met alle wezens, dingen, geluiden en situaties waarmee ze in hun latere leven als huisdier te maken krijgen. Vinden er in deze periode herhaaldelijk neutrale of positieve ervaringen plaats, dan ontwikkelt een kitten in zijn hersenen een 'blauwdruk' waarin vast komt te liggen dat het desbetreffende wezen, ding, geluid of deze situatie oké, veilig en misschien zelfs wel leuk is. De eerste socialisatiefase is een kritieke periode: alléén in deze fase kunnen deze blauwdrukken worden gevormd. Daarna niet meer.

Volgens de Nederlandse wet mogen kittens al na zeven weken uit het nest worden gehaald. Veel kittens verhuizen op die leeftijd – regelmatig zijn ze zelfs nóg jonger – naar hun nieuwe huis. Terwijl ze daar bij lange na nog niet aan toe zijn. Onder andere omdat de tweede socialisatiefase nog moet aanbreken en ze hun moeder, broertjes en zusjes nog heel hard nodig hebben voor lessen die alleen in deze fase geleerd kunnen worden.

Tweede socialisatiefase: hoe gedraag ik me als kat?

De tweede socialisatiefase is eveneens een kritieke periode. Dus ook de lessen uit deze periode kunnen daarna niet meer worden geleerd. Deze fase duurt van week acht tot en met week zestien. Kittens leren dan wat normaal kattengedrag is, ofwel hoe je omgaat met andere katten. Moeder is verreweg hun belangrijkste lerares en is in deze fase onmisbaar. Al leren kittens ook dingen van hun broertjes en zusjes. Kittens die in deze periode alleen zijn, worden behept met een levenslange sociale handicap en kunnen niet meer met andere katten overweg. En dat terwijl een kat een sociaal dier is.
In de tweede socialisatiefase experimenteren kittens er lustig op los. Hun moeder en nestgenootjes besluipen en bespringen, trappen, bijten en krabben, het hoort er allemaal bij. Door de reactie van moeder en nestgenootjes leren de kittens wanneer ze te ver gaan. Deze lessen zijn van onschatbare waarde. Want hoe kun je weten dat je te hard bijt als een ander het nooit aangeeft? Hoe kun je weten hoe het voelt om keihard gebeten te worden als je zelf nooit gebeten bent? Het sociaal spel, zoals deze vorm van leren word genoemd, piekt tussen de vier en zestien weken. Tot zestien weken experimenteren kittens bovendien naar hartenlust met het vertonen van emotionele gedragingen. Ze 'spelen' vaak dat ze kwaad of bang zijn, terwijl ze het misschien niet eens zijn. Pas na zestien weken lopen gedragingen en emoties parallel.

SOCIALISEREN, OP WELKE GEBIEDEN?

Kittens die een leven als huisdier tegemoet gaan dienen in week twee tot en met zeven à negen onder andere gesocialiseerd te worden op:

- andere katten (als ze zestien weken bij hun moeder blijven gaat dat vanzelf)
- mensen in alle soorten en maten: van kinderen tot en met oude mensen
- respectvol opgepakt en geaaid worden
- onderzocht worden door de dierenarts
- andere huisdieren, zoals honden
- in de reismand vervoerd worden
- indringende geluiden, zoals de deurbel, de telefoon, de stofzuiger

Socialiseren moet plaatsvinden door middel van neutrale, maar liever nog positieve ervaringen. Een kitten mag tijdens het socialiseren niet angstig worden.

BOERENKITTEN VAAK KAT IN DE ZAK

Kittens die op een boerderij opgroeien (niet in een huiselijke omgeving en nauwelijks of niet in contact met mensen) worden in de eerste socialisatiefase niet of nauwelijks voorbereid op een leven als huisdier en zullen daar ook niet geschikt voor worden. Veel mensen halen kittens 'bij de boer' die zich later ontwikkelen tot angsthazen die niet geschikt zijn als huisdier. Dit is zeer welzijnsondermijnend voor de katten, en ook bepaald niet leuk voor hun mensen. Neem dus liever geen katje van een boerderij.

trappen, bijten en krabben, het hoort er allemaal bij

Zelfstandig kunnen overleven

Een andere belangrijke reden om kittens zestien weken bij hun moeder te laten, is dat kittens pas op deze leeftijd in staat zijn om zelfstandig te overleven. Als de omstandigheden het toelaten (o.a. voldoende eten, water en schuilplaatsen) blijven poesjes vaak levenslang bij hun moeder en nestgenootjes, en katertjes zes tot zesendertig maanden. Wanneer er onvoldoende eten is kunnen moeder en kittens eerder uiteengaan om ieders overlevingskansen te vergroten. Dit gebeurt echter nooit voordat kittens zestien weken zijn. Want voor die tijd is een kitten niet in staat om zelfstandig te overleven.

TOT WANNEER SPREKEN WE VAN KITTEN?

Bij het woord kitten denken de meeste mensen aan een pluizenbolletje met blauwe ogen. Een kitten kan echter stukken groter zijn. Waar de grens tussen kitten en kat ligt is afhankelijk van welk criterium wordt gehanteerd: een lichamelijk of gedragsmatig criterium. Met één jaar is een kitten, afgezien van het hart, lichamelijk volgroeid. Pas als een kitten anderhalf jaar is, is het sociaal en gedragsmatig volwassen.

PoezenPortret:
Een zak vol kittens

Castreren* voorkomt veel kattenleed. Een mevrouw had acht poezen, allemaal ongecastreerd. Na een logeerpartij van een ongecastreerde kater waren vier dames tegelijk zwanger. Toen de zeventien kittens die daaruit voortkwamen een week of acht à negen waren, wist deze mevrouw niet meer welke kittens bij welke moeders hoorden en wat ze met al die katjes aanmoest. Daarom heeft ze ze naar De Poezenboot gebracht. De Poezenboot probeert haar ervan te overtuigen dat alle poezen gecastreerd moeten worden. En zal haar, als ze dat wil, hierbij financieel helpen. Want er zijn al veel te veel katten. En daardoor is er veel kattenleed. Helaas is dat ook deze kleintjes niet bespaard. Veel te jong bij je moeder worden weggehaald, in een grote plastic zak (!) worden gestopt en naar een vreemde plek worden gebracht, dat is tamelijk traumatisch.

* Zo heet dat bij poezen ook.

kittens kun je niet opvoeden door een moederpoes na te doen

Kun je een kitten opvoeden?

Kittens worden in de allereerste plaats opgevoed door hun moeder, en in mindere mate door hun broertjes en zusjes. Laat de opvoeding daarom over aan moeder en nestgenootjes, en geef ze daar zestien weken de tijd voor. Mensen kunnen kittens niet opvoeden. Wel kunnen zij ze in de eerste socialisatiefase voorbereiden op het leven dat hen te wachten staat. Komt een kitten bijvoorbeeld in een gezin met een hond of kleine kinderen terecht, dan dient hij daar in deze periode op voorbereid te worden. Rustig, zachtjes en met respect.

De moederpoes nadoen

Opvoeden wordt vaak geassocieerd met gedrag corrigeren. Ook dit is een taak van de moeder, en absoluut niet van mensen. Vaak menen mensen dat zij kittens kunnen corrigeren door een moederpoes te imiteren. Zo krijgen kittens en katten tikjes (of soms zelfs harde tikken) op hun neus als ze iets doen wat niet mag, en worden zij bij het nekvel gepakt en heen en weer geschud, want 'zo corrigeert een moederpoes haar kinderen ook'. Dit is pure lariekoek.

Moeders doen dit helemaal niet! Kittens op de neus tikken en ze heen en weer schudden bij het nekvel doet bovendien pijn, en katten uiten pijn niet snel. Het is dus volkomen zinloos en oneerlijk om kittens/katten zo te behandelen.

straffen is gemeen en maakt problemen erger

Straffen werkt averechts

Wanneer een kitten of kat ongewenst gedrag vertoont, is het zaak te kijken wat de oorzaak daarvan is. Klimt een kitten of kat in de gordijnen, dan is de oorzaak vaak dat hij onvoldoende klimgelegenheid heeft en/of zich verveelt. Kunnen klimmen is nu eenmaal een natuurlijke behoefte! Krabt een kitten of kat de bank kapot, dan komt dat ook vaak doordat er onvoldoende krabgelegenheid is, of dat deze niet op de juiste plekken te vinden is. Zie p. 63. Waarom zou je een dier corrigeren of straffen als hij aan een natuurlijke behoefte probeert te voldoen?

Straffen lost de oorzaak van probleemgedrag niet op. Een kat is bovendien niet in staat een relatie te leggen tussen zijn gedrag en de straf. Hij zal het ongewenste gedrag blijven vertonen als u er niet bij bent. Het dier wordt van straffen alleen maar gestrest en/of angstig, waardoor er nog meer probleemgedrag kan ontstaan. En het leert dat u helaas niet te vertrouwen bent. Bedenk u dat een kat nooit en te nimmer iets doet om u te pesten of uit jaloezie. Zelfs niet als dat voor ons zo lijkt. Katten kunnen helemaal niet pesten, en ze kennen de emotie jaloezie niet. Wij mensen zijn geneigd kattengedrag menselijk te interpreteren, en slaan daarmee de plank meestal behoorlijk mis.

Katten pesten niet

Wat belangrijk is om te weten wanneer u een kitten of volwassen kat

EEN KITTEN HEEFT ANDERE KITTENS NODIG

Op p. 9 heeft u kunnen lezen dat katten sociale dieren zijn. Neem daarom bij voorkeur meerdere kittens uit hetzelfde nest. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat kittens uit hetzelfde nest een voorkeur voor elkaar hebben. De beste combinatie is twee of meer zusjes, of een broer met een of meer zusjes. Bij een combinatie van katers is de kans wat groter dat er vanaf de leeftijd van anderhalf jaar, wanneer een kat sociaal en gedragsmatig volwassen is, problemen ontstaan. Dat neemt niet weg dat broertjes levenslang de beste vrienden kunnen zijn.

in huis neemt, is dat ze heel goed weten hoe ze ons voor hun karretje kunnen spannen. Veel katten hebben hun mensen bijvoorbeeld zo gedrild dat ze de deur voor hen openmaken als ze bij de deur zitten te miauwen. Daar is helemaal niets mis mee.
Wat u beter niet kunt doen, is reageren op gedrag dat u vervelend vindt. Uw kat kan dit gebruiken om aandacht te krijgen. Een mooi voorbeeld is krabben.

ZO MAAKT U HET KITTENS NAAR DE ZIN EN WORDT DE KANS OP PROBLEEMGEDRAG KLEINER:

- Laat kittens zestien weken bij hun moeder en nestgenootjes.
- Zorg dat een kitten niet alleen komt te wonen. Neem bij voorkeur twee kittens uit hetzelfde nest.
- Zorg voor voldoende speelgoed, klimgelegenheid en andere bronnen die voor katten belangrijk zijn (zie p. 17, 'Kattenbenodigdheden').
- Speel dagelijks meerdere keren met de kittens.
- Accepteer dat kittens druk zijn en grenzeloos ravotten! Dan kan er weleens iets kapot gaan. Als u dat niet fijn vindt, kunt u beter volwassen katten nemen.
- Straf de kittens niet als ze iets doen wat niet mag. Straffen is zinloos en werkt averechts.

Moeder met kittens, net binnengebracht op De Poezenboot.

Veel katten krabben voor de ogen van hun baasje aan de mooie bank. Ze weten dat het baasje daarop reageert en dat het dus aandacht oplevert. Negatieve aandacht is immers ook aandacht. Mensen denken dan vaak dat de kat aan de bank krabt om hen te pesten. In werkelijkheid is het een manier om aandacht te krijgen die mensen de kat onbedoeld en onbewust zelf hebben aangeleerd. Wees u er in elk geval van bewust dat katten zeer intelligente dieren zijn en heel goed weten hoe ze u volkomen naar hun poot kunnen zetten. Dat maakt ze alleen maar extra leuk!

Wilt u ook zo graag een nestje?

Kittens: wat zijn ze mooi, wat zijn ze schattig. Je kunt er uren naar kijken. Wilt u ook graag dat uw poes een nestje krijgt? Denk er alstublieft nog eens goed over na.

PoezenPortret:
Lange Frans woont bij Ali B.

Lange Frans

Poes Saffie liep al vrij lang bij iemand in de tuin. Ze werd voorzien van een natje en een droogje. Maar ze zag er niet best uit. Een oor was 'stuk', een oog zat dicht. Toen werd ze nog zwanger ook. Toen de kittens een week of vijf waren is het hele gezin naar De Poezenboot gebracht. Inmiddels heeft iedereen onderdak. Saffie woont samen met een van haar kinderen bij een horecabedrijf, ze hebben er een goed leven. Lange Frans woont bij zijn broertje, Ali B. Zit er toch nog wat muziek in hun leven.

Er zijn in Nederland en België al veel te veel katten. Het kattenoverschot gaat gepaard met veel kattenleed: overvolle opvangen, talloze zwerfkatten, huiskatten die niet geliefd zijn en geen medische zorg krijgen, en ga zo maar door. Houdt u van katten? Neem dan juist géén nestje en laat uw poes 'helpen'. Ter overweging: een poes en een kater die acht kittens per jaar krijgen, kunnen in zeven jaar tijd 175.000 nakomelingen 'veroorzaken'. Misschien denkt u: ach, dat ene nestje kan er toch nog wel bij? Helaas is het kattenoverschot daar te ernstig voor.

PoezenPortret:
Kerstpakket?

Op een koude morgen in december kwam de beheerster van De Poezenboot op haar werk. Er stond een doos voor de deur. Een kerstpakket misschien? Niks daarvan. In de doos zaten drie prachtige kittens, bibberend van de kou en met angstige ogen. Wie weet hoe lang ze daar al stonden, iemand had de doos zo in de gracht kunnen schoppen. Voor de eigenaar van de kittens was dit kennelijk de goedkoopste manier om van de kittens af te komen. Gelukkig waren de kleintjes er goed aan toe. De twee kittens met het witte befje wonen nu bij de dochter van een vrijwilliger van De Poezenboot. De andere kitten is geadopteerd door iemand die al een jonge kat had. Ze maken het alle drie prima.

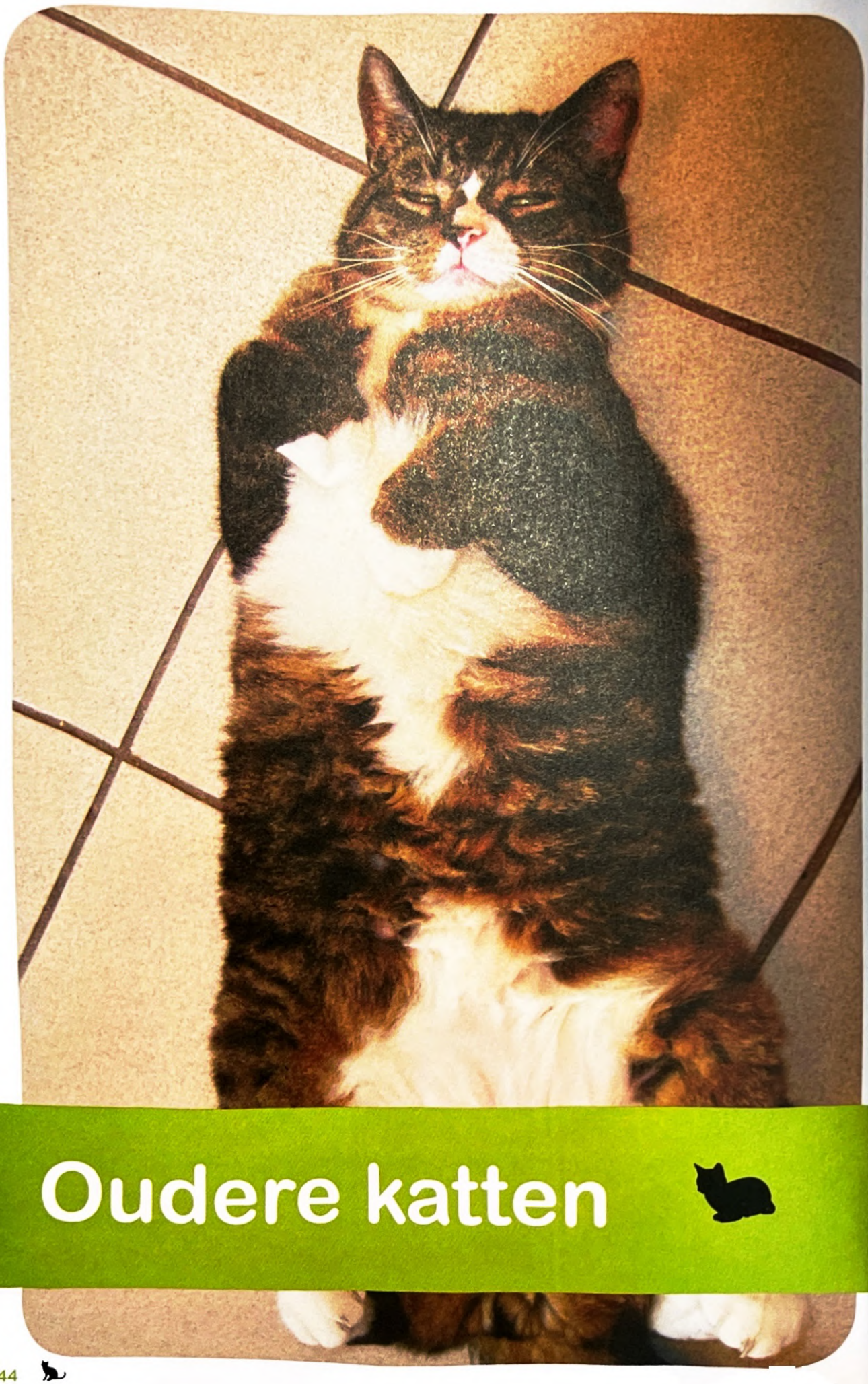

Oudere katten

Onder andere door betere voeding en gezondheidszorg worden katten steeds ouder. Gemiddeld worden ze veertien tot zeventien jaar. Maar katten van twintig jaar of ouder zijn al lang geen uitzondering meer. Wanneer een kat boven de tien is, spreken we van een senior. Om zo'n opa of oma een fijn leven te geven, dient u rekening te houden met verschillende lichamelijke veranderingen en veranderingen in gedrag. En dat is prima te doen!

Warme en zachte slaapplekjes

Oudere katten zijn minder goed in staat om hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Op echt hoge leeftijd kunnen ze bovendien vermageren, waardoor ze eerder last hebben van een harde(re) ondergrond. Zorg daarom voor meerdere warme, zachte slaapplekken, dan slaat u twee vliegen in een klap. Leg bijvoorbeeld op slaapplekken een dik opgevouwen fleece neer. Voor meer warmte kunt u ook een kruik met beschermhoes gebruiken. Of een Snugglesafe, een kussentje dat na opwarming in de magnetron tien uur warm blijft. Misschien klinkt het allemaal wat overdreven maar dat is het niet. Vergelijk het maar met oude mensen. Die hebben het ook sneller koud en zetten de verwarming vaak op een tropische temperatuur.
Vergeet niet om ook warme zachte plekjes te maken op uitkijkposten, bijvoorbeeld in de vensterbank. Want ook oudere katten hebben graag zicht op de buitenwereld.

Kleine aanpassingen in de woning

Net als mensen zijn oudere katten vaak wat strammer en stijver en kunnen ze niet meer alles wat ze vroeger konden. Als u uw kat eens goed observeert, zult u waarschijnlijk zien dat hij anders beweegt dan vroeger. Veel oudere katten krijgen klachten aan het bewegingsapparaat. Deze klachten kunnen worden veroorzaakt door artrose. Zo'n 30 tot 50% van de katten van twaalf jaar en ouder lijdt aan deze pijnlijke aandoening. Helaas zal een kat alles in het werk stellen om zijn pijn te verbergen, zie p. 11 onder 'Pijn en ziekte verbergen'.

Stijfheid en artrose vragen om enkele eenvoudige aanpassingen in de woning die het welzijn van een oudere kat ten goede komen:

- Zorg voor kattenbakken zonder kap of deurtje (daar houden katten sowieso

STRAM EN STIJF?

Merkt u dat uw kat wat stijf beweegt, moeilijker klimt en springt, minder wil spelen, dan kunt u het beste naar de dierenarts gaan. Deze kan onderzoeken wat er aan de hand is en de kat behandelen, eventueel pijnstillers adviseren en/of voedingssupplementen of dieetvoer voorschrijven die ziekteprocessen zoals artrose kunnen vertragen. Vraag de dierenarts bij de Algemene Poezen Keuring (APK) ook altijd om goed te kijken hoe de kat beweegt.

niet van) en met een lage instap, zodat de kat er gemakkelijk en zonder pijn in en uit kan. Oudere katten kunnen onzindelijk worden omdat het te veel pijn doet om de kattenbak in en uit te stappen!

- Gebruikt u grove kattenbakvulling, bijvoorbeeld houtkorrels? Vooral bij oudere katten kan dit pijn doen aan de pootjes. U kunt beter fijn, ongeparfumeerd grit gebruiken. Schakel niet zomaar over op ander grit, want daardoor kan uw oudje van slag raken. Het beste kunt u er een of meer bakken (met een lage instap) bij kopen, deze voorzien van fijn grit, en deze naast de al aanwezige bak(ken) zetten. Uw kat kan nu kiezen welk soort grit hij het prettigst vindt. U heeft grote kans dat hij kiest voor het fijne grit. Aan de plasjes en drolletjes ziet u vanzelf waar de voorkeur naar uitgaat. Is de keuze gemaakt, dan kunt u de nieuwe bak(ken) een andere plaats geven. Twee bakken permanent naast elkaar laten staan heeft geen zin, want katten ervaren bakken die naast elkaar staan als één bak. Het gaat ze namelijk om de inhoud, niet om de bak.

30 tot 50% van de katten van twaalf jaar en ouder heeft artrose

- Zet kattenbakken op elke verdieping van het huis, zodat de kat geen trap op of af hoeft om naar de wc te gaan. Dit voorkomt ouderdomsongelukjes. Neem er wat bakken bij, en verplaats geen oude bakken. Voor de kat is het het fijnst als er in zo veel mogelijk kamers een bak aanwezig is op een veilige, rustige plaats waar hij niet gestoord wordt.
- Zorg dat de bakken gemakkelijk toegankelijk zijn, zodat de kat niet allerlei toeren hoeft uit te halen om ze te gebruiken. Bijvoorbeeld een kast in gaan via een kattenluik en/of over allerlei spullen heen klimmen. Nogal wat mensen weten van de kattenbakken onneembare vestingen te maken. Voor een jonge kat is dit al niet prettig maar een oude kat die een survivaltocht moet afleggen om naar de wc te kunnen kan buiten de bak gaan plassen of poepen. Niet om te pesten, maar omdat hij het eenvoudigweg niet meer redt.

GRAAG OP SCHOOT

Nogal wat oudere katten zijn echte schoot-plakkers. Dat is niet per se een teken van aanhankelijkheid. Een schoot is warm en zacht. En dat is nu net waar oudere katten extra van houden.

• Maak hoger gelegen slaap- en uitkijkplekken (zoals de vensterbank) goed toegankelijk voor de kat. Als een kat ergens niet meer op klimt of springt waar hij vroeger wel kwam, is dat meestal omdat hij het simpelweg niet meer kan. Vaak zijn plekken gemakkelijk toegankelijk te maken door er een kruk of stoel bij te zetten of door een of meer plankjes aan de muur te bevestigen die als opstap kunnen dienen. Ook een lat met dwarslatjes erop die schuin omhoog tegen de muur is aangebracht is geschikt. Laat de kat de nieuwe voorzieningen zelf ontdekken en zet hem er niet zomaar op. Door er wat lekkers op te leggen, nodigt u hem uit zelf de mogelijkheden van zijn bejaardenvoorzieningen te ontdekken. Dat is pas klantvriendelijke thuiszorg!

niet meer opgetild willen worden kan een teken van pijn zijn

Alles met mate en alles op z'n tijd

Katten zijn gewoontedieren (zie p. 13). Voor oudere katten geldt dat nog meer, hun gewoontes zijn vaak compleet vastgeroest. Een nieuw bankstel, een nieuwe indeling van de huiskamer, een andere dagindeling van het baasje, een kat

OPA OF OMA OPTILLEN?

Onderzoek heeft uitgewezen dat katten niet van optillen houden. Mensen houden er vaak wel erg van om katten op te tillen. Maak er liever geen gewoonte van. Vooral bij oudere katten niet. Optillen kan pijnlijk zijn. Als uw oudere kat ineens negatief reageert op optillen terwijl hij er vroeger geen moeite mee leek te hebben, kan dat zijn omdat het pijn doet, en/of omdat de kat onzekerder is geworden doordat een of meer zintuigen niet goed meer werken.

erbij of een kattenmaatje dat overlijdt: bij een oudere kat hakken dat soort veranderingen er extra in. Houd hier als het even kan rekening mee en probeer veranderingen indien mogelijk een voor een en geleidelijk door te voeren.
Ook het dagritme van de oudere kat wordt steeds belangrijker. Is de kat bijvoorbeeld gewend dat u altijd 's avonds met hem speelt, blijf dat dan vooral doen. Een senior kan erg van slag raken als daar iets in verandert.

Actief blijven

Misschien ziet het er aandoenlijk uit, zo'n senior die graag slaapt en minder actief is. Toch is het ook voor oudere katten belangrijk om actief te blijven. Helaas spelen mensen vaak wel met kittens, maar niet met volwassen katten en zeker niet met oudere katten. Jammer, want ook senioren spelen in de regel graag. Spelen is niet alleen maar spelen, maar ook 'nepjagen'. En jagen is een natuurlijke behoefte (zie p. 7).
Probeer eens uit te vinden waar uw kat van houdt. Misschien speelt hij korter en vertoont hij geen acrobatische toeren meer, eerder iets wat doet denken aan bejaardengym, maar alle beweging en actie is welkom. Niet alleen voor het lichamelijk maar ook voor het geestelijk welzijn. Als u het goed aanpakt, wil uw kat vast en zeker spelen. Met een kattenhengel (een kattenspeeltje) kunt u verschillende technieken gebruiken die de jachtlust kunnen opwekken. U kunt flink zwiepen met de hengel (niet te dicht bij de kat), maar u kunt de hengel ook rustig over de grond bewegen, van de kat af, en de hengel af en toe stilhouden of schokkerige bewegingen laten maken. Daarmee bootst u de bewegingen van een prooidier na. Als het speeltje ergens achter of onder verdwijnt vinden kat-

PoezenPortret:
Henrie, een lieve ouwe taaie

Henrie, een lieve kater van een jaar of vijftien, is op straat gevonden en naar De Poezenboot gebracht. Broodmager was hij, in een slechte conditie, en hij bleek schildklier- en hartproblemen te hebben. De dierenarts gaf hem nog een paar maanden. Een vrijwilliger van De Poezenboot die ook dierenartsassistente is, adopteerde hem. Henrie bleek een ouwe taaie te zijn, want hij leefde nog twee jaar. Telkens weer kwam hij zijn gezondheidsproblemen te boven. Toen hij uiteindelijk zwak en verkouden werd en bloed begon te verliezen, is hij onder narcose gebracht om de boosdoener op te sporen. Dat bleek een tumor in zijn kopje te zijn. Om hem een lijdensweg te besparen is Henrie onder narcose ingeslapen. Na toch nog twee mooie jaren.

SPEELTIPS

- Gebruik vooral kleine, lichte speeltjes.
- Aan gekochte kattenhengels hangen soms speeltjes die te groot en te zwaar zijn voor een kat en waar een kat van kan schrikken, vooral als zijn zintuigen minder goed werken. Soms vinden katten een hengel leuker als u het speeltje eraf knipt en alleen het touwtje laat hangen.
- Houd er tijdens het spelen rekening mee dat de zintuigen van uw kat waarschijnlijk minder goed werken dan vroeger.
- Speel liefst op vaste tijden. Oudere katten zijn nog meer gewoontedieren dan kittens en volwassen katten.
- Misschien dat uw kat niet meer zo fanatiek achter dingen aan rent, maar vindt hij het wel leuk om zittend of liggend naar van alles te hengelen en klauwen. Ook goed. Bejaardengym is beter dan niets.
- Meerdere korte speelsessies per dag is voor katten prettiger dan één lange. In het bijzonder voor oudjes, omdat zij minder energie hebben.
- Zorg dat uw kat zijn nepprooi af en toe te pakken krijgt, ook als hij niet meer zo'n vervaarlijke jager is. Als de kat de prooi nooit vangt, is dat frustrerend.
- Maak uw kat niet wakker om te spelen. Geen enkele kat vindt dat fijn, maar vooral een senior niet.

ten het vaak extra interessant. Misschien merkt u nu pas wat voor krasse knar uw kat nog is. Probeer ook met speelgoed te variëren. Katten zijn intelligente dieren en soms snel op speelgoed uitgekeken.

spelen bevordert het welzijn, óók van de oudere kat

De ouderdom komt met gebreken

Iedere kat dient jaarlijks naar de dierenarts te gaan voor een Algemene Poezen Keuring (APK) en inentingen. Wanneer uw kat senior is, is het soms beter om tweemaal per jaar te gaan. Ook is het aan te bevelen preventief bloedonderzoek te laten verrichten. Hiermee kunnen veel typische ouderdomsziektes in een vroeg stadium worden opgespoord. Een kat kan namelijk ziek zijn zonder dat u het merkt! Hoe eerder ziektes worden ontdekt en behandeld, des te groter de kans op herstel, minimale schade of een langzamer verloop van de ziekte. Ook het meten van de bloeddruk is belangrijk. Vraag uw dierenarts eens om een zogeheten seniorencheck, een extra uitgebreid onderzoek. Niet elke dierenartsenpraktijk biedt dat.

OUDERDOMSVERSCHIJNSELEN

Ouderdomsverschijnselen zijn onder andere:
- minder lenig en soepel zijn
- vaker warme plekjes opzoeken
- niet meer of minder makkelijk op hoger gelegen plekjes komen
- minder wild en actief spelen, sneller moe bij het spelen
- meer slapen
- aanhankelijker
- sneller van slag door veranderingen
- minder snel reageren
- minder goed horen, ruiken en zien

Vachtverzorging

Wanneer een kat strammer wordt en/of artrose heeft, wordt het moeilijker om zich goed te verzorgen. Vooral het achterlijf wassen kan dan lastig zijn. Een goede vachtverzorging is echter belangrijk, onder andere om pijnlijke klitten te voorkomen. Kam (of borstel) uw kat daarom regelmatig.

SLECHTHOREND/DOOF OF SLECHTZIEND/BLIND?

- Wees niet boos als de kat vaker en/of harder miauwt. Hij zoekt hiermee contact. Slechthorende katten horen zichzelf niet goed meer en gebruiken daarom vaak meer volume. Blinde katten kunnen meer miauwen om contact te zoeken.
- Realiseer u dat uw kat zich extra kwetsbaar voelt. Besteed extra aandacht aan veilige, rustige plekken voor het slapen, de kattenbakken, de water- en drinkbakken.
- Raak een slechthorende of blinde kat niet vanuit het niets aan, daar kan hij enorm van schrikken. Laat een slechthorende kat zien dat u eraan komt, of duw eerst zachtjes naast de kat op de bekleding van zijn ligplaats voordat u hem aanraakt. Spreek een blinde kat toe om duidelijk te maken dat u eraan komt.
- Ook slechthorende en blinde katten houden van spelen. Het is goed voor hun welzijn en het haalt ze bovendien uit het isolement waarin ze kunnen verkeren. Zorg dat speeltjes voor een blinde kat geluid maken. Houd er rekening mee dat het gehoor waarschijnlijk ook niet meer optimaal is.

Zo wordt de vachtverzorging prettiger:

- Begin niet meteen met kammen. Laat de kat eerst rustig aan de kam ruiken, zodat hij weet wat er gaat gebeuren.
- Let op signalen van pijn, angst of stress: met de oren of staart bewegen, trekkingen op de rug, snorharen naar achteren, grommen of blazen. Let op, als een kat spint terwijl zijn snorharen naar achteren staan, is dat geen teken van welbevinden maar van pijn of angst! Stop met kammen als u een van deze signalen ziet.
- Begin met plekken die geen pijn doen. Prijs de kat met uw stem. Ga pas daarna voorzichtig naar de plekken waarvan u denkt dat ze pijnlijk zijn.
- Gebruik voor pijnlijke plekken een grove kam en oefen zo min mogelijk druk uit op de huid tijdens het kammen. Houd de kam niet recht op het lijf.
- Maak korte, voorzichtige bewegingen met de kam en geen lange halen. Dat laatste doet meer pijn.
- Zeg 'klaar' of iets anders als de vachtverzorging klaar is en stop dan ook echt. Dit klinkt misschien gek. Maar katten zijn intelligent en begrijpen dit soort boodschappen goed, als je ze maar consequent gebruikt.

PoezenPortret:
Niemand die Jojo miste ...

Letterlijk vel over been was Oude Jojo toen hij op straat werd gevonden en naar de dierenarts werd gebracht. Jojo verkeerde in een zeer slechte conditie. Hij had onder andere schildklierproblemen. Omdat er nog iemand naar hem op zoek zou kunnen zijn, is hij naar De Poezenboot gebracht en van daaruit door een vrijwilliger opgenomen. Als het even kan gebeurt dat bij zieke katten en kittens, die ervaren te veel stress tussen de vreemde katten op De Poezenboot. Zoals zo vaak bij ongechipte katten, was niemand naar Jojo op zoek. Na een paar weken werd duidelijk dat hij beter af zou zijn in de kattenhemel. Hij was zo mager dat zelfs gewoon liggen waarschijnlijk al pijn deed, en in zo'n slechte conditie dat er geen sprake meer was van enige kwaliteit van leven. Soms is de dood een verlossing, al blijft het moeilijk.

Ouderdomsziektes

Met het verstrijken der jaren neemt de kans op ziektes toe. Op p. 52 vindt u enkele voorbeelden van typische ouderdomsziektes, met enkele bijbehorende symptomen. Wees daar alert op. Zodra u één van deze symptomen waarneemt, kunt u het beste naar de dierenarts gaan. Hoe eerder u erbij bent, hoe meer

kans er is dat de kat nog goed geholpen kan worden of de schade beperkt kan blijven. En katten tonen geen pijn...

ZIEKTE	SYMPTOMEN
• artrose	stijf lopen, niet goed meer kunnen springen, minder spelen
• diabetes/suikerziekte	meer dorst, drinken (bijvoorbeeld ineens uit de kraan willen drinken), meer plassen, gewichtsverlies, veel om eten vragen, continu grote pupillen, acetonachtige geur uit de bek
• gebitsproblemen	uit de bek stinken, rood tandvlees, tandsteen, moeilijk, onsmakelijk en/of met één kant eten, de eetbak aanvallen
• nierziekte	veel dorst, drinken en plassen, uit de bek stinken
• te snel werkende schildklier	veel eten en tegelijk vermageren, veel plassen, vaak braken
• kanker	bobbeltjes en bulten, vermageren, slecht genezende wondjes
• dementie	handelen 'vanuit het niets', veranderd slaap/waakritme, gedesoriënteerd overkomen, buiten de bak plassen en/of poepen, nachtelijke onrust, veel en/of luid miauwen

Kale plekken?

Mensen denken nogal eens dat het normaal is als een oude kat kale plekken of een slechte vacht krijgt. Dat is het niet. Als een kat kale plekken of een slechte vacht krijgt, is dat een reden voor een bezoek aan de dierenarts.

Eetlust bevorderen

Bij oudere katten kan de eetlust afnemen. Ga in dat geval naar de dierenarts, want de oorzaak kan medisch zijn. Heeft de dierenarts de kat gezond bevonden en blijft de eetlust minder, dan kunt u wat trucjes gebruiken.
Katten worden meer door geur dan door smaak geprikkeld om te eten, ze

hebben relatief weinig smaakreceptoren. Geef natvoer daarom altijd op kamertemperatuur. Zo komt de geur goed vrij. Aangezien het reukvermogen van oudere katten afneemt kunt u bij verminderde eetlust het eten een paar graden warmer geven, zodat de voeding meer geur afgeeft. De beste opwarmmethode is 'au bain-marie': u laat het bakje met eten een tijdje drijven in een pannetje heet water. Pas op dat het bakje en het eten niet té heet worden.

OUDERE KATTEN ZIJN LEUKE HUISDIEREN

Wilt u graag een kat maar heeft u niet zo'n zin in te veel drukte? Misschien is een oudere kat dan iets voor u. U verricht daar zelfs een goede daad mee. Kittens vinden in de regel snel een huis, oudere katten niet.

- Gebruik wat sap van een blikje vis of kookvocht van vlees of vis (liefst zonder zout). Dit heeft een sterke geur. Kookvocht kunt u in kleine porties invriezen in een ijsklontvorm.
- Kijk eens goed naar de plaats waar uw kat altijd eet. Is het daar rustig en veilig? Als de zintuigen minder goed werken, is dat extra belangrijk. Eten is een handeling waarbij een kat zich kwetsbaar voelt. Met slechter werkende zintuigen geldt dat nog sterker. Zet niet ineens het eten op een andere plek, maar bied een tweede bakje op een andere plek aan en kijk of de kat daar liever eet. Vaak voelen katten zich veiliger als ze niet op de grond zitten. Wanneer u eten aanbiedt op een hogere plek, moet de kat daar wel gemakkelijk kunnen komen.
- Blijft uw kat slecht eten, dan kan de dierenarts geconcentreerd dieetvoer voorschrijven.

Eet uw kat één dag niet, neem dan contact op met de dierenarts.

PoezenPortret:
Oude Sjaak werd afgedankt

Jarenlang hadden ze lief en leed gedeeld. En op een dag paste Sjaak niet meer in het leven van zijn 'baasje'. Nieuw huis, baby op komst, dag Sjaak, toedeloe. De Poezenboot heeft alles op alles gezet om hem zo snel mogelijk geplaatst te krijgen. In een opvang verblijven is voor geen enkele kat een pretje, maar voor kittens en oude of zieke katten al helemaal niet. Een vrijwilliger heeft Sjaak mee naar huis genomen, zodat hij van daaruit geadopteerd kon worden. Gelukkig heeft hij binnen een week een nieuw huis gevonden.

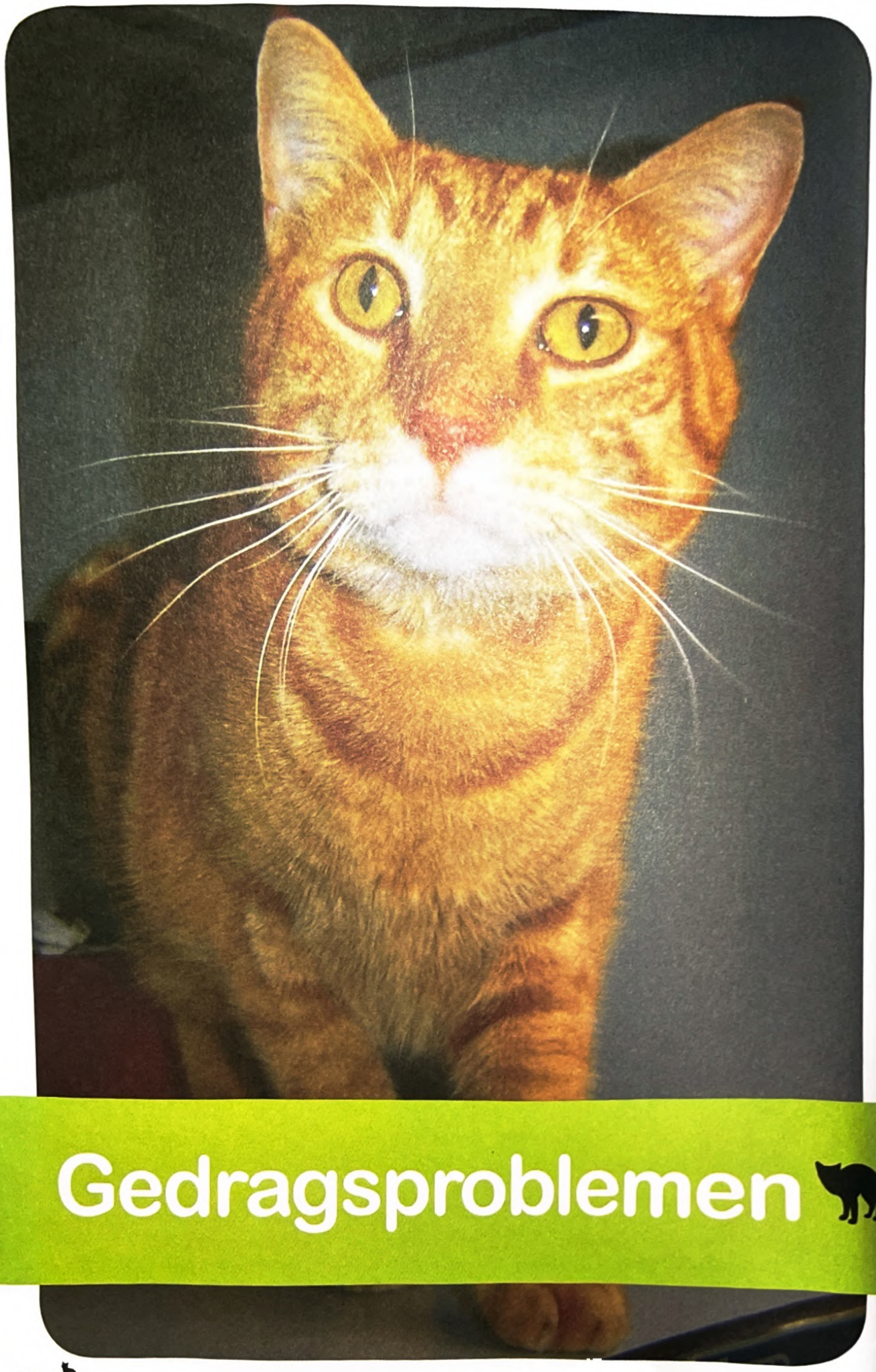

Gedragsproblemen

Katten zijn geweldige huisdieren. Maar niet altijd. Ze kunnen gedragsproblemen ontwikkelen. Bijvoorbeeld de meubels slopen, agressief worden, op de bank plassen, hinderlijk aandacht vragen. Met deskundige hulp is daar gelukkig goed iets aan te doen. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, heeft probleemgedrag niets met jaloezie of pesten te maken. Het is een teken dat een kat hulp nodig heeft.

Gedraagt uw kat zich vreemd, ongewenst en/of opvallend anders dan voorheen, dan kunt u het beste met hem naar de dierenarts gaan om een medische oorzaak uit te sluiten. Mogelijk komt dit advies overdreven over. Wetenschappelijk onderzoek heeft echter aangetoond dat minstens 50% van de problemen die een gedragsprobleem lijken, in werkelijkheid een medisch probleem zijn of daar mede door veroorzaakt worden. Bedenk dat katten pijn en ziekte zo veel mogelijk verbergen en daar erg goed in zijn. Zie p. 11.
Pas als een medische oorzaak door de dierenarts of -specialist is uitgesloten, is er sprake van een gedragsprobleem. Met deskundige hulp is daar in de meeste gevallen goed iets aan te doen.
U kunt beter niet gaan experimenteren met allerlei goedbedoelde tips van mensen die niet gespecialiseerd zijn in kattengedrag of met tips van internetforums (een uitzondering is het Kattengedragsforum, zie p. 75). In de eerste plaats heeft het geen zin om een probleem te lijf te gaan als de oorzaak niet bekend is. Dat is met hagel schieten. Verder worden er door onkunde en onwetendheid vaak tips gegeven die kat-onvriendelijk zijn, zoals de kat straffen of opsluiten in een kleine ruimte. Hiermee worden de problemen alleen maar erger. Bovendien is het respectloos om zo met dieren om te gaan.

VOORBEELDEN VAN GEDRAG DAT EEN MEDISCHE OORZAAK KAN HEBBEN MAAR OOK EEN GEDRAGSPROBLEEM KAN ZIJN

- buiten de bak plassen
- in huis sproeien (urine spuiten, anders dan plassen)
- agressie (naar andere katten, mensen of andere huisdieren)
- angst
- zich kaalbijten, -likken of -plukken
- meer of minder aandacht vragen
- op allerlei plekken krabben
- oneetbare dingen eten (pica)

Een goede kattengedragstherapeut kan tijdens een huisbezoek de oorzaak opsporen en gerichte adviezen geven om het probleem te verhelpen. Maar wat is nu een goede gedragstherapeut?

Een goede kattengedragstherapeut...

- komt de kat(ten) thuis drie uur lang observeren.
- herkent signalen van pijn en ziekte.
- adviseert nader medisch onderzoek door een dierenarts (-specialist) als hij vermoedt dat er tóch een medische oorzaak (mee)speelt.
- werkt uitsluitend met katvriendelijke methodes. De kat straffen, laten schrikken of zogeheten benchtraining vallen daar uitdrukkelijk niet onder.
- adviseert alleen bij hoge uitzondering medicatie die het gedrag beïnvloedt en alleen door een dierenarts mag worden voorgeschreven, zoals het antidepressivum Clomicalm en Diazepam/valium.
- werkt op basis van wetenschappelijke gegevens en neemt kennis van de wetenschappelijke, Engelstalige vakliteratuur.
- volgt jaarlijks bij- en nascholing.
- begeleidt klanten totdat het probleem naar tevredenheid is opgelost.

Over de opleiding die iemand moet hebben gehad om kattengedragstherapeut te worden valt voor Nederland weinig te zeggen. Er bestaat geen erkende hbo-opleiding voor dit vak. Er zijn alleen enkele zeer kort durende particuliere opleidingen waarvoor geen vooropleiding vereist is. België biedt de postgraduaat-opleiding toegepast diergedrag aan de KaHo Sint-Lieven.

SIGNALEN VAN PIJN

Een kat kreunt en steunt bijna nooit van ellende. Pijn kan zichtbaar zijn aan bijvoorbeeld de volgende signalen:

- het eigen lijf veelvuldig of fanatiek likken, eraan bijten of krabben, haren uittrekken, en dat vooral steeds op dezelfde plaats. Katten met blaasproblemen kunnen bijvoorbeeld hun buik kaallikken;
- veelvuldig en/of hard aan de teennagels trekken en bijten;
- neuslikken (tongelen);
- trekkingen op de onderrug;
- met de staart zwiepen;
- steeds rondjes draaien of staartjagen;
- een niet-gladde vachtstand. Als een kat zich goed voelt is de vacht glad. Bij pijn kan de vacht wijduit staan (lucht in de vacht) of gekarteld.

Let op, bovengenoemde signalen kunnen ook signalen van angst en/of stress zijn.

PoezenPortret:
Leuk kittenkoopje in de dierenwinkel

Bart is als kitten van zes weken verkocht in een dierenwinkel. Wie weet hoe lang hij daar al zat. Hij kwam als kat alleen bij iemand terecht die geen andere katten had. Hij kon daar niet naar buiten en had niet veel te doen. Na zes jaar is hij doorgedraaid en heeft hij zijn baasje aangevallen, iets wat regelmatig voorkomt bij kittens die veel te jong in dierenwinkels worden verkocht. Vervolgens is hij op De Poezenboot terechtgekomen. De eerste weken vloog hij alles en iedereen aan die in de buurt van zijn hok kwam. Het enige dat hielp was een prikkelarme omgeving creëren door een handdoek voor zijn hok te hangen. Langzaam kwam Bartje tot rust. Na een paar weken mocht hij elke dag een paar uur zijn hok uit. Na bijna een jaar op De Poezenboot werd Bart eindelijk geadopteerd. Wat was iedereen blij! Hij is terechtgekomen bij mensen die geen knuffelkat hoeven en hebben beloofd hem met rust te laten. Het ga je goed, Bart.

straffen is oneerlijk en maakt de problemen alleen maar erger

Katten kunnen niet pesten

Wanneer een kat probleemgedrag vertoont, probeer dan stil te staan bij het volgende:

- Katten vertonen nooit probleemgedrag om hun mensen te pesten. Zelfs als een kat tegen uw been sproeit is dat niet om te pesten.
- Probleemgedrag heeft niets met jaloezie te maken. Zelfs niet als het voor ons wel zo lijkt. De emotie 'jaloezie' is bij katten niet aangetoond.
- Katten straffen heeft geen zin. Ze leggen geen relatie tussen hun gedrag en de straf. Straffen maakt ze bovendien vaak alleen maar angstiger en/of gestrester, waardoor het probleemgedrag kan verergeren en/of er nieuw probleemgedrag bij komt.
- Het heeft geen zin om vanuit uw menszijn verklaringen voor probleemgedrag te zoeken. Katten zitten heel anders in elkaar dan wij, hebben andere behoeften en totaal andere drijfveren voor hun gedrag.
- Een kat die probleemgedrag vertoont heeft hulp nodig.

De meest voorkomende gedragsproblemen

Gedragsproblemen die het meest voorkomen zijn angst, wildplassen en sproeien in huis, en dingen kapot krabben.

Angst

Achtergrondinformatie

Angst staat met stip op nummer één. Tegelijk wordt voor dit zeer welzijnsondermijnende probleem het minst vaak hulp gevraagd. Vaak denken mensen dat aan angst niets te doen is. Gelukkig is dat niet zo!

Oorzaken

Angst als gedragsprobleem kan allerlei oorzaken hebben. Vaak is de 'voedingsbodem' dat een kat als kitten niet goed gesocialiseerd is op de omstandigheden waarin hij als huisdier moet leven. In week twee tot zeven à negen moeten kittens daarop voorbereid worden (lees in het hoofdstuk Kittens over socialisatie, p. 37 e.v.). Verder kunnen katten angst ontwikkelen door nare ervaringen. Katten hebben een goed geheugen!

angst is zeer welzijnsondermijnend

Hoe 'diep' angst zit, is afhankelijk van drie factoren:

- De leeftijd waarop de ervaring zich heeft voorgedaan. Hoe jonger, hoe meer invloed.
- De aard van de ervaring. Hoe erger, hoe meer invloed.
- Het aantal keren dat de ervaring zich heeft voorgedaan. Hoe vaker, hoe meer invloed.

Deze kat is bang. Dat is onder andere te zien aan de opzij staande oren, de grote pupillen en de lage lichaamshouding. De foto is een momentopname, het is niet gezegd dat de kat een gedragsprobleem heeft.

TIPS BIJ ANGST

- Ga naar de dierenarts om een medische oorzaak uit te sluiten.
- Zorg voor meerdere hoge privéplekken waar de kat zich kan verstoppen. Deze moeten permanent toegankelijk zijn. Laat de kat daar met rust.
- Laat contact met u van de kat zelf uitgaan. Dring uw aandacht niet op, ook al bedoelt u het nog zo lief. Aandacht werkt bij angst averechts.
- Hang een Feliway-verdamper op. Deze bevat kateigen feromonen (geurstoffen) die de kat de boodschap geven dat alles veilig is. Liever niet tussentijds gaan luchten, anders vliegen de feromonen zo het raam uit.

'troosten' maakt angst alleen maar erger

Angst gaat bijna nooit vanzelf over. Naarmate de angst dieper zit, kan het langer duren voordat een kat ervan afgeholpen kan worden. Bij goede gedragstherapie wordt de oorzaak van de angst achterhaald en wordt er een katvriendelijk behandelplan ingezet. Daarmee kunnen al snel kleine stapjes in de goede richting worden gezet.

NIET DOEN

- De kat in de ogen kijken. In kattentaal staat dat voor bedreigen en intimideren. Veel katten lijken gewend te zijn aan oogcontact. Schijn bedriegt, het is altijd beter oogcontact te vermijden. Zeker bij een angstige kat.
- De kat troosten als hij bang is. Daar wordt hij alleen maar banger van.
- In een rechte lijn op de kat aflopen. Katten houden hier niet van, het is bedreigend. Zeker voor een angstige kat.
- Benchtraining toepassen: de kat in een kooitje opsluiten om hem aan dingen te laten wennen. Deze methode, flooding genoemd, loopt nogal eens verkeerd af. Er zijn bovendien betere, katvriendelijke methodes, toegespitst op de individuele kat.

oogcontact is voor katten intimiderend

Wildplassen en sproeien in huis

Achtergrondinformatie

Plassen en sproeien is niet hetzelfde. Plassen gebeurt in de regel met het achterlijf naar beneden. Sproeien doen veruit de meeste katten staand, met het lijf horizontaal aan de grond, en een omhoogstaande (vaak sidderende) staart. Daarbij wordt een klein straaltje urine met olieachtige geurstoffen naar achteren gespoten, meestal tegen verticale oppervlakken.
Het is een fabeltje dat alleen ongecastreerde katers of krolse poezen sproeien. Iedere kat kan sproeien. Dus ook een gecastreerde poes of kater. Wanneer een gecastreerde kater, niet-krolse ongecastreerde poes of gecastreerde poes echter in zijn kernterritorium sproeit, is er lichamelijk en/of emotioneel iets mis. Het kernterritorium is het gebied waar een kat eet, slaapt en speelt. Vaak valt dat gebied samen met het huis, zeker bij katten die binnenshuis leven.
Met sproeien kan een kat zijn stress ontladen, zichzelf een kalmerende geurboodschap geven (dit ruikt naar mij en is dus veilig), eventuele andere katten een geurboodschap geven (dit is van mij!) en/of een bericht naar zijn eigenaar

PoezenPortret:
Bijna-doodervaring

Tommies baasjes hadden het helemaal gehad met hem. Want hij plaste in huis door stress. Gedragstherapie hielp, maar eigenlijk waren ze al klaar met hem. Bovendien wilden ze kinderen en een kat paste niet meer in het plaatje. Dus dan moest Tommie maar dood. Want wie wil er nou een plaskat?
Na lang praten en mede door de inspanning van zijn lieve dierenarts mocht de gedragstherapeut Tommie komen ophalen in de dierenartsenpraktijk om hem naar De Poezenboot te brengen. Daar zat hij dan in zijn reismand: grommend en dreigend, opgezet als een kogelvis van angst en woede. Pislink. Met naast hem een plastic tasje met spullen voor zijn tweede leven: een dekentje met zijn eigen luchtje, een knuffel en wat van zijn favoriete snoepjes. Toch nog iets van liefde. Op De Poezenboot was Tommie eerst vooral bang en boos maar gelukkig trok hij vrij snel bij. De Poezenboot hoopt dat hij in zijn nieuwe huis in de zevende hemel is.

favoriete 'veilige' plekken voor wildplassen zijn kasten en plaatsen die sterk naar mensen ruiken

sturen: help me, ik voel me niet goed. Noem dat laatste maar een katten-SOS. Meestal halen mensen het stinkende sproeisel direct weg. Voor de kat is dat onbegrijpelijk, choquerend zelfs. Hij weet niet dat mensen vergeleken met hem nauwelijks iets kunnen ruiken, en hij wil zo graag dat zijn SOS gelezen (of beter, geroken) wordt! Wordt sproeisel steeds direct verwijderd, dan is dat voor de kat hetzelfde als wanneer u iemand telkens een brief schrijft die hij iedere keer voor uw ogen verscheurt, zonder hem te hebben gelezen. Uit wanhoop kan de kat recht voor de ogen van zijn mens gaan sproeien. Of zelfs tegen zijn mens aan. Voor mensen komt dit vaak over als sarren en treiteren. Terwijl de kat in werkelijkheid radeloos is.
Katten zijn schone dieren. Als er voldoende goede en schone kattenbakvoorzieningen zijn (zie p. 18), de kat zeer recent gezond bevonden is door de dierenarts, waarbij de urine is onderzocht, en hij toch buiten de bak plast, dan is wildplassen een gedragsprobleem (angst en/of stress).
Angstige katten kunnen wildplassen omdat zij zich op de bakken niet veilig voelen. Vaak zoeken zij dan stille, donkere plekjes op om veilig te plassen, zoals een kast. Ook een plaats die sterkt ruikt naar hun mens, zoals het bed, wasgoed of een bank, kan een veilig gevoel geven. Dus daar kan een angstige kat ook

gaan plassen. Deze plekken hebben voor de kat als bijkomend voordeel dat ze zacht zijn. En katten doen van nature hun behoefte op een zachte ondergrond, zoals zand. Vaak interpreteren mensen wildplassen ten onrechte als jaloezie of treiteren.

een open kattenluik is een grote stressfactor

Oorzaken

Sproeien en wildplassen als gedragsprobleem wordt veroorzaakt door angst en/of stress. Die emoties kunnen op hun beurt vele oorzaken hebben. Vaak spelen er meerdere oorzaken tegelijk. Hieronder volgen enkele voorbeelden. Deze lijst is zeker niet uitputtend!

- Er is een conflict met een of meer andere katten in huis. Daarbij hoeft het niet tot vechten te komen. Katten zijn meesters in het voeren van 'koude kattenoorlogen' waar mensen niets van door hebben. Zulke oorlogen worden gevoerd door te staren (dreigen). Alleen al door te staren kan een kat met een hoge status een kat met een lagere status (zie p. 16) beletten de kattenbak te gebruiken.
- Er komen vreemde katten in de tuin, of er zijn insluipkatten. Vreemde katten zijn per definitie de vijand. Of zij nu wel of niet binnenkomen, hun aanwezigheid geeft een gevoel van stress/en of angst, waardoor katten gemakkelijk kunnen gaan sproeien of wildplassen. Een kattenluik waar iedere willekeurige kat doorheen kan is dan ook een grote stressfactor. Tip: installeer een chipluik (zie p. 70).

TIPS BIJ WILDPLASSEN EN SPROEIEN

- Zorg voor voldoende goede kattenbakvoorzieningen, óók als uw kat buiten komt. Zie p. 18.
- Maak de plas- of sproeiplekken als volgt schoon: driemaal de diameter van de plek afnemen met water met zachte zeep. Laten drogen. Afnemen met water. Laten drogen. Afnemen met pure alcohol (geen spiritus). Laten drogen. Nog beter zijn middelen met snelwerkende enzymen, zoals Ecodor of Stalfris. Wasgoed kunt u het beste inweken met een enzymatisch wasmiddel zoals Biotex Groen (geen Blauw gebruiken!), en daarna gewoon wassen. Alleen op deze manieren verwijdert u de plaslucht ook voor de hypergevoelige kattenneus. Dat is belangrijk, want een plaslucht die blijft hangen nodigt katten uit om opnieuw op dezelfde plek te plassen.
- Verwijder plas of sproeisel bij voorkeur als de kat het niet ziet.
- Hang een Feliway-verdamper in huis. Deze bevat kateigen feromonen die wij niet ruiken, en die de kat de boodschap geven dat alles veilig is. Niet tussentijds luchten, anders vliegen de feromonen weg.

• De kat wordt gestraft voor ongewenst gedrag. Methodes die veelvuldig gebruikt worden zijn de kat nat spuiten met de plantenspuit, hem bij zijn nekvel heen en weer schudden (zeer pijnlijk!), hem opsluiten in een kleine ruimte, en hem onder een koude douche zetten. Straffen is altijd zinloos en werkt averechts.

• Veranderingen of andere stressoren in of rond het huis. Voorbeelden: de hond van de buren blaft veel, de buren hebben een lawaaierige verbouwing, u heeft een nieuwe bank gekocht, in uw gezin zijn spanningen. Het is wetenschappelijk bewezen dat katten blaasontsteking kunnen krijgen van spanningen tussen hun mensen.

• Gezinsuitbreiding. Vaak wordt gedacht dat een kat jaloers is als hij in huis plast of sproeit als er een baby komt. In werkelijkheid kan de kat, gewoontedier en stressgevoelig dier bij uitstek, het dan niet aan dat zijn leefwereld ineens compleet verandert. Hij mag ineens niet meer in de babykamer, er komen allemaal nieuwe, vreemd ruikende spullen in huis, hij krijgt minder aandacht, en wat te denken van die blèrende baby?

NIET DOEN

- Een kattenluik gebruiken waardoor iedere willekeurige kat binnen kan komen. Gebruik liever een chipluik (p. 70).
- Buurkatten binnenlaten. U denkt misschien dat uw kat dat leuk vindt of accepteert omdat hij niet vecht. In werkelijkheid is de kans groot dat uw kat er zeer gestrest of angstig door wordt.
- Straffen. Dit werkt nooit en te nimmer. Een veel gebruikte straf bij wildplassen en sproeien is de kat met zijn neus door de pis of het sproeisel halen, liefst met peper erin. Het enige effect dat straf heeft, is dat de kat nog angstiger (ook voor degene die hem straft!) en/of gestrester wordt, waardoor hij nog meer kan gaan wildplassen of sproeien. Ook kunnen er extra gedragsproblemen bij komen, zoals agressie.
- De plas- of sproeiplekken schoonmaken met middelen die ammoniak of bleekwater bevatten. De geur van deze middelen nodigt katten helaas uit tot plassen of sproeien.
- Wanneer de kat wildplast of sproeit, er aandacht aan besteden. Negeer het volkomen, hoe moeilijk dat ook is. Door te reageren stimuleert u het gedrag namelijk.
- Een veel gegeven advies, helaas ook door professionals, is bij wildplassen een kat opsluiten in een bench of badkamer, met alleen maar een kattenbak. Zo zou de kat leren dat hij de bak moet gebruiken. Deze methode is zinloos, onder andere omdat de oorzaak er niet mee wordt aangepakt, en levert extra stress op. Er zijn bovendien katvriendelijke oplossingen, toegespitst op de individuele situatie van de kat.

Ongewenst krabben

Achtergrondinformatie

Ongewenst krabben is een vervelend probleem. Vaak is het een reden om de kat weg te doen. Jammer, want er is in de regel best iets aan te doen!
Krabben is aangeboren gedrag en dus niet af te leren. Maar door voldoende goede krabvoorzieningen aan te bieden op plaatsen waar katten van nature krabben, is de kans groot dat er alleen nog op plekken wordt gekrabd die daarvoor bestemd zijn.

krabben is aangeboren gedrag

Waarom krabben katten?

Krabben heeft meerdere functies:

- Markeren: tussen de voetkussentjes van de voorpoten zitten geurklieren. Door te krabben zet de kat hiermee geuren af. Zo kunnen eventuele andere katten (ook de katten die in hetzelfde huis wonen!) ruiken hoe lang geleden er gekrabd is, welk individu gekrabd heeft, welk geslacht hij heeft en wat zijn seksuele status is. Naast geurmarkeringen maakt een kat door te krabben ook visuele markeringen: krabben levert immers krassen op.
Katten krabben vooral op strategische plaatsen waar de kans groot is dat anderen hun boodschap zullen ruiken. In uw huis zijn dat alle in- en uitgangen van het huis (ook de ramen en het kattenluik) en alle doorgangen in het huis, zoals een hal of overloop. Ze krabben bij voorkeur zo hoog mogelijk, zodat een eventuele indringer kan zien en ruiken dat hier een grote kat woont en hij zich dus maar beter uit de voeten kan maken.
- Nagelhoesjes verwijderen: door te krabben ontdoet een kat zich van de oude nagelhoesjes van zijn voorpoten.
- Zich uitrekken: wanneer een kat geslapen heeft wil hij zich vaak uitrekken met zijn klauwen wijduit. Dat doet hij het liefst in de buurt van zijn slaapplaats.

De meeste katten krabben het liefst verticaal, maar sommige houden (ook) van horizontaal krabben.

Oorzaken

Ongewenst krabben kan allerlei oorzaken hebben. De belangrijkste zijn:

- Er zijn onvoldoende goede krabvoorzieningen, en/of ze hangen niet op de juiste plaatsen en/of niet hoog genoeg (de kat moet gestrekt kunnen krabben) en/of niet op plaatsen waar de kat zich veilig voelt.
- Wanneer de kat krabt, wordt er iedere keer 'nee' geroepen of wordt hij opgepakt en apart gezet. Voor de kat is dit hetzelfde als wanneer er 'goed zo, ga zo

door' wordt gezegd: aandacht. Dus als hij aandacht wil, weet hij precies wat hij moet doen.

- Stress of angst, bijvoorbeeld doordat er vreemde katten in de tuin zitten, of vreemde katten binnen (kunnen) komen via het kattenluik. De kat voelt zich hierdoor niet meer veilig in zijn eigen huis en zet op zo veel mogelijk plekken zijn geur af. Katten die krabben door stress en/of angst doen dat ook vaak op zo veel mogelijk plekken, dus niet alleen op strategische krabplekken.
- Bij meerdere katten in huis: conflicten en/of flinke statusverschillen tussen de katten, waar mensen vaak niets van doorhebben. Door hoog en opvallend te krabben in aanwezigheid van de andere kat(ten) en de andere kat(ten) daarbij aan te kijken, geeft de kat met de hoogste status (p. 11) aan dat er met hem niet te spotten valt.

TIPS BIJ ONGEWENST KRABBEN

- Bied voldoende krabvoorzieningen aan op de juiste strategische plaatsen, en zorg dat de kat zo hoog kan krabben als hij wil (uitgerekt).
- Maak de plekken waar de kat mag krabben aantrekkelijk met wat valeriaantinctuur, of door er valeriaankruid overheen te strijken. Veel katten zijn hier gek op. Ook kattensnoepjes of brokjes op krabplanken leggen bevordert het gebruik.
- Prijs de kat als hij op de goede plekken krabt. Zeg heel rustig iets als 'goed zo!'
- Negeer het wanneer de kat krabt op een plaats waar dat niet mag.
- Maak zelf een krabplankje van liefst hetzelfde of in elk geval soortgelijk materiaal als waaraan de kat krabt terwijl het niet mag. Misschien is dit wel zijn favoriete krabmateriaal. Katten hebben ook zo hun voorkeuren.
- De plek waar de kat niet mag krabben inspuiten met Feliway-spray. Deze spray bevat kunstmatige gezichtsferomonen van de kat, mensen kunnen deze geur niet ruiken. Katten krijgen hiermee de boodschap dat alles oké is. Zo hoeven ze hun eigen geur niet af te zetten om zich zekerder te voelen.
- Voor of naast de plek waar de kat ongewenst krabt een krabvoorziening aanbrengen waaraan de kat hoger kan krabben.

NIET DOEN

- De kat straffen, bijvoorbeeld met de plantenspuit. De kat legt geen relatie tussen zijn gedrag en de straf, en wordt er alleen maar angstig en/of gestrest van. Dit kan leiden tot extra krabben.
- Middeltjes gebruiken die krabben zogenaamd ontmoedigen, bijvoorbeeld omdat ze vies ruiken. Laat u dit soort middelen niet aansmeren, want ze zijn weggegooid geld. Alleen valeriaan kan als middel worden ingezet, maar dan om krabben op gewenste plaatsen aan te moedigen.
- Krabplekken intapen met dubbelzijdig tape of plastic, of andere zogenaamde antikrabvoorzieningen toepassen. Op deze manier doet u niets aan de oorzaak, dus u lost het probleem er niet mee op.
- De kat oppakken en voorzichtig met zijn klauwtjes over de krabplank halen, om hem te leren waar hij moet krabben. Dit zal de kat eerder ontmoedigen om hier te krabben. Laat de kat de krabgelegenheid zelf ontdekken, op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo.
- Een kittenkrabpaaltje geven. Dit is te klein voor een volwassen kat. Zie p. 22.

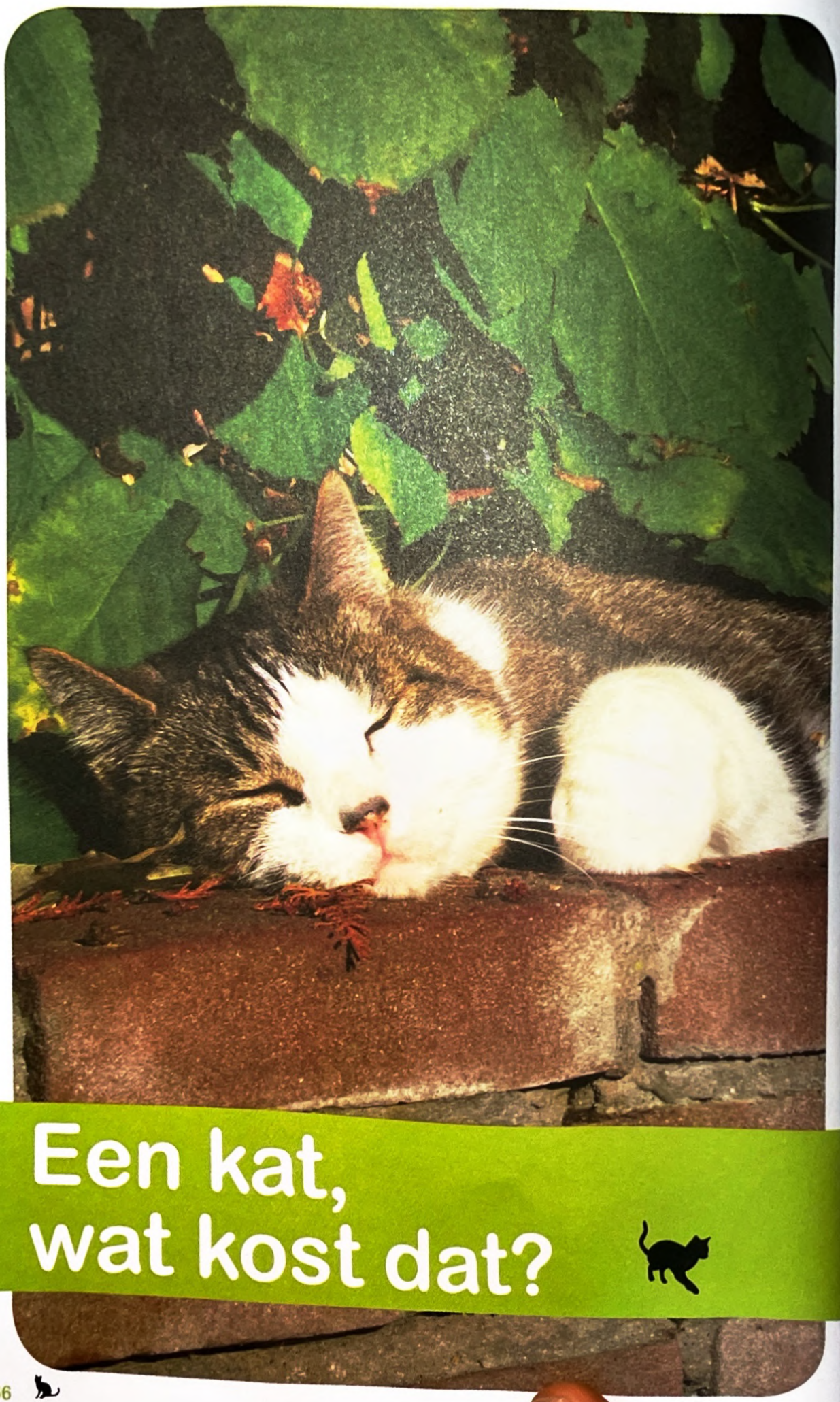

Een kat, wat kost dat?

Katten worden vaak afgeschilderd als goedkoop huisdier. Ten onrechte. Wil je een kat goed verzorgen, dan kom je er niet met een paar tientjes per maand.

Een absolute prijsindicatie van de kosten van een kat is onmogelijk te geven, aangezien producten voor katten in alle soorten, maten, merken en kwaliteiten verkrijgbaar zijn. In dit hoofdstuk wordt daarom uitgegaan van gemiddelde prijzen.

De aanschaf van een kat

- Gratis kittens zijn overal te krijgen. Door het gigantische kattenoverschot zijn mensen al lang blij als ze van hun kittens af komen. Gratis kittens gaan vaak veel te vroeg bij hun moeder weg, met een week of zeven, niet ontwormd, niet volledig ingeënt, niet ontvlooid, niet gecastreerd en niet gechipt. Deze kosten komen dan alsnog voor uw rekening. Zie verderop.
- Ook wanneer u een volwassen rasloze kat van iemand overneemt hoeft u daar in de regel niet voor te betalen.
- Soms kiest een kat voor een mens, in plaats van andersom. Een aanloopkat die op een overtuigende manier zijn zinnen op u en uw huis heeft gezet, die niet gechipt is en door niemand gemist wordt, kost aanvankelijk niets. U kunt echter wel het beste snel met zo'n kat naar de dierenarts gaan, voor een APK (Algemene Poezen Keuring), inentingen, ontvlooien, ontwormen en chippen. De kosten hiervoor vindt u onder het kopje 'Kosten dierenarts', p. 70.
- Voor een kat uit een opvang of asiel betaalt u ongeveer € 80. Bij goede opvangen en asiels is het dier recent bekeken door een dierenarts, ontvlooid, ontwormd, ingeënt, gechipt en gecastreerd. Wanneer u deze handelingen zelf zou moeten betalen, bent u beduidend meer geld kwijt. Zie onder 'Dierenarts'.
- De prijzen van raskittens variëren van ongeveer € 500 tot duizenden euro's.
- De prijs voor een herplaats-raskat is meestal rond de € 100. Het gaat dan vaak om katers en poezen die als fokdier zijn gebruikt en recent zijn gecastreerd, dieren die probleemgedrag vertonen in de 'cattery' of dieren die niet goed (meer) scoren op kattenshows.

TIP: VRAAG OM HET DIERENPASPOORT

Of u nu een kitten of volwassen kat neemt, vraag de vorige eigenaar altijd om het dierenpaspoort of vaccinatieboekje. Dat bevat onder andere gegevens over inentingen en klinisch onderzoek. Vraag als het even kan ook om een uitdraai van het medisch dossier van de dierenarts. Voor de volgende dierenarts kan dit belangrijke informatie bevatten. U kunt er bovendien mee voorkomen dat u voor de tweede keer prijzige onderzoeken moet laten verrichten.

Voordelige raskitten?

Koop raskittens alleen bij een thuisfokker die is aangesloten bij een rasvereniging en vooral niet bij een handelaar. De omstandigheden waarin kittens van handelaars zijn gefokt zijn vaak erbarmelijk. Kleine kooien met katten in kelders zijn geen uitzondering. Voor kittens van handelaars betaalt u minder, maar daarmee maakt u zich ongewild schuldig aan mishandeling van zowel poezen en katers, als kittens. U heeft bovendien een grote kans dat het dier later gedragsproblemen ontwikkelt.

Kitten uit de dierenwinkel?

Helaas mogen dierenwinkels kittens verkopen. Zij verkopen regelmatig kittens die jonger zijn dan zeven weken, terwijl dit wettelijk niet is toegestaan. Vaak kopen mensen kittens in dierenwinkels om ze voor een paar tientjes te 'redden'. Heel begrijpelijk, maar uiteindelijk wordt hiermee een cirkel van kattenleed in stand gehouden. Mensen die te zuinig zijn om hun poes te laten castreren dumpen de kittens in de dierenwinkel, en dan ook nog midden in de socialisatieperiode (zie pagina 37 e.v.), wat tot levenslange beschadiging kan leiden. Welwillende mensen 'redden' de kitten vervolgens.

Dierenwinkels verkopen steeds vaker zogenaamde raskatten, waarmee ze meer geld kunnen verdienen. U krijgt er geen stamboom bij. De kans dat u te maken heeft met een 'kelderkweekje' van een dieronvriendelijke kattenhandelaar is erg groot. Zie hierboven.

De praktijk leert dat kittens uit dierenwinkels vaak gedragsproblemen krijgen. Ze vertonen opvallend vaak agressie. Zie bijvoorbeeld het poezenportret van Bart op p. 57.

Een klimmeubel is een must.

Startpakket

Wanneer u niet eerder een kat heeft gehad, dient u voor uw nieuwe huisgenoot minimaal het volgende aan te schaffen:

2 kattenbakken zonder kap	€ 30
Kattenbakschepje	€ 5
2 krabplankjes	€ 20
1 klimmeubel, enorme prijsverschillen, van € 50 tot honderden euro's	
Bordje om van te eten	€ 3
2 flinke glazen slakommen als waterbak	€ 10
2 kattenmandjes	€ 20
2 kattenhengels (speeltjes)	€ 15
Reismand	vanaf € 20
Vlooienkam, metaal	€ 5
Totaal	**minimaal €178**

En liefst ook:

2 radiatormandjes (hangmandjes)	€ 30
Drinkfontein met koolstoffilters	vanaf € 30
Kattenluik of chipluik	€ 20 à € 90
Totaal	**€ 80 à €150**

Wanneer u meerdere katten in huis krijgt dient u voor het aantal kattenbakken, waterbakken, krabplanken en mandjes de 'het-aantal-katten-plus-één-regel' toe te passen. Zie p. 17.

Waarom zo'n grote drinkbak?

Misschien denkt u: waarom zou ik mijn kat slakommen geven als waterbak? Moet hij er soms ook in kunnen zwemmen? De reden is eenvoudig: een kat houdt er niet van als zijn snor tegen de rand van de waterbak komt tijdens het drinken. Door een grote bak te gebruiken blijft het water bovendien relatief schoner. Een glazen kom verdient de voorkeur omdat sommige plastics en metalen

TIP: SCHUIMSPAAN ALS KATTENBAKSCHEPJE

Plastic kattenbakschepjes kosten ongeveer € 5 en gaan soms gemakkelijk kapot. Voor ongeveer hetzelfde bedrag kunt u een metalen schuimspaan met langwerpige tussenopeningen kopen. Deze gaat langer mee en u kunt er bovendien meer druk op uitoefenen.

een geur kunnen afgeven waar katten niet van houden. Een glazen slakom is niet duurder dan een kattendrinkbak.

Chipluik

Als u een balkon of tuin heeft, is het voor de kat belangrijk dat hij zelf kan bepalen wanneer hij naar binnen en buiten gaat. Een kattenluik is daar ideaal voor. Nadeel van een 'gewoon' kattenluik is dat er ook vreemde katten binnen kunnen komen. Daarom is het beter een luik te nemen waar alleen uw eigen kat doorheen kan. Tot voor kort was daar alleen een luik met bijgeleverd magneetbandje voor beschikbaar. Sinds kort bestaan er ook chipluiken. U voert daarin het chipnummer van uw eigen kat in, en dan gaat het luik alleen voor hem open. De prijzen van chipluiken variëren nogal, dus oriënteer u goed.

KOSTEN VOEDING ENZ., PER MAAND

Voeding, uitgaande van kwaliteitsvoeding	€ 15	per kat
Kattenbakvulling	€ 7,50	per kat
Kattengras, uitgaande van twee keer per maand vers	€ 2	(evt. voor meerdere katten)
Totaal	**€ 24,50**	**per kat**

KOSTEN DIERENARTS

Jaarlijkse APK (Algemene Poezen Keuring)	€ 30	
Chip inbrengen	€ 35	
Castratie poes	€ 115	
Castratie kater	€ 55	
Eerste keer inenten kitten, negen weken, inclusief APK	€ 45	
Tweede keer inenten kitten, twaalf weken, inclusief APK	€ 40	
Inenten volwassen kat, katten- en niesziekte	€ 35	
Ontwormen, viermaal per jaar	€ 40	per jaar
Ontvlooien, indien nodig, vaak is dat maandelijks	€ 10	per keer

Voor een volwassen, gezonde, gechipte kat zonder vlooien bestaan de minimum dierenartskosten uit de APK, inentingen, en vier keer per jaar ontwormen. Dit komt neer op € 105 per jaar, ofwel € 8,75 per maand.

KOSTENOVERZICHT

Maandelijkse minimale kosten voor een gezonde, volwassen kat:

Voeding, kattenbakgrit en kattengras	€ 24,50
Dierenarts	€ 8,75
Totaal	**€ 33,25**
Zeer aan te bevelen:	
huisdierenverzekering	€ 10
Totaal	**€ 43,25**

Het aflezen van een chip is makkelijk en bezorgt de kat geen stress.

De voordelen van chippen:

- Er is beduidend meer kans dat u uw kat terugkrijgt bij vermissing. Vrijwel alle gechipte dieren die gevonden worden, kunnen worden herenigd met hun mensen. Vermissingen kunnen in Nederland worden gemeld op www.chipnummer.nl. Via deze site is ook de eigenaar van gechipte dieren te achterhalen. Dat laatste kan in België via www.idchips.com.
- Via bovenvermelde websites zijn de contactgegevens van de eigenaar eenvoudig aan te passen na bijvoorbeeld een verhuizing.
- Diervriendelijk (aanbrengen is niet pijnloos maar gaat snel), maakt het dragen van een (kat-onvriendelijk) bandje overbodig.
- Vrijwel onbeperkte levensduur.
- Snel en eenvoudig in gebruik.
- Makkelijk afleesbaar.
- Fraudebestendig: de code kan niet worden veranderd.
- Onzichtbaar.

PoezenPortret:
Draaideurkat

Sommige katten komen en gaan, komen en gaan. Zoals Fiep, een knuffelaar die graag bij mensen in hun nek ligt. Hij kwam op De Poezenboot als vondeling. Na een paar weken vond deze lieverd een nieuw huis. Helaas moest hij daar na anderhalf jaar weer weg, onder andere vanwege kattenallergie. Een maand later mocht hij zijn intrek nemen in een hotel waar hij alle ruimte had. Want dat is voor Fiep heel belangrijk. Helaas is meneer daar weggelopen. Vrijwilligers van De Poezenboot zijn toen een intensieve zoekactie begonnen. Met resultaat! Helaas bleek Fiep ineens een abces bij zijn staartaanzet te hebben, waaraan hij meteen geopereerd is. Na zijn herstel is hij snel geplaatst. Maar een week later kwam hij alweer terug. Hij kon écht niet meer binnen leven, zoals zo vaak als katten eenmaal aan het vrije buitenleven gewend zijn geraakt. Uiteindelijk is het helemaal goed gekomen. Fiep leeft nu als huis-tuin-en-buitenkat. HieperdeFiephoera!

Ontwormen en ontvlooien

Gebruik voor het ontwormen en ontvlooien bij voorkeur middelen van de dierenarts. U betaalt dan wel wat meer, maar daar staan belangrijke voordelen tegenover. De dierenarts kan het beste ontwormingsmiddel voor uw kat in zijn specifieke situatie voorschrijven, hij kent de bijwerkingen, en kan u goed uitleggen hoe u het middel dient te gebruiken. Kortom, bij de dierenarts kunt u rekenen op deskundig advies. Ook over ontvlooien. Bij dierenwinkels is dat helaas niet altijd het geval.

kies liever de beste dierenarts, niet de goedkoopste

Prijsverschillen tussen dierenartsen

Dierenartsen hanteren geen vaste prijzen. De onderlinge prijsverschillen kunnen dan ook erg groot zijn. Staar u echter niet blind op geld. Prijsverschil-

len kunnen willekeurig zijn, maar ook te maken hebben met de kwaliteit van de dierenarts. Een dierenarts kan bijvoorbeeld wat duurder zijn omdat hij dure onderzoeksapparatuur in huis heeft, zoals een röntgenapparaat, of omdat hij meer investeert in nascholing. Informeer naar dit soort zaken voordat u een beslissing neemt, uw kat verdient immers de beste zorg!

Huisdierenverzekering

Wanneer een kat ziek wordt of een ongeluk krijgt, kunnen de kosten voor medische zorg oplopen van honderden tot enkele duizenden euro's. Niet iedereen kan of wil dat betalen. Door een huisdierenverzekering af te sluiten komt u nooit voor de keuze te staan om uw kat geen medische zorg te laten geven of hem zelfs dood te laten spuiten omdat u de rekeningen van de dierenarts (-specialist) niet kunt of wilt betalen.
Een huisdierenverzekering kost ongeveer € 10 per kat per maand of meer. De premie is onder meer afhankelijk van de leeftijd van de kat en het verzekeringspakket dat u kiest.
De kosten van de APK, inentingen, ontwormen en ontvlooien zijn niet verzekerd. Kosten voor castratie kunnen apart verzekerd worden, let daarop bij het afsluiten van de verzekering.
Het maximaal uitgekeerde bedrag verschilt per verzekering, net als de eventuele eigen bijdrage of eventuele declaratiekosten. Oriënteer u dus goed voordat u een verzekering kiest. De polisvoorwaarden staan meestal gewoon op internet. U kunt ook bij diverse verzekeraars een vrijblijvende offerte aanvragen.
Tip: kies bij voorkeur een huisdierenverzekering bij een grote verzekeraar die ook andere verzekeringen biedt. In Nederland is het verstandig om te kiezen voor een verzekeraar die onder toezicht staat van De Nederlandsche Bank.

PoezenPortret:
Geen geld voor operatie

Na een val van het balkon kon Breker nog maar op drie poten lopen. Zijn baasjes hebben hem naar het Dierenziekenhuis Amsterdam (DZA) gebracht. Zijn hak bleek gebroken en een van zijn heupkoppen was niet in orde.
Breker werd meteen geopereerd. Helaas hadden zijn baasjes geen huisdierenverzekering en konden of wilden ze de operatie niet betalen. Ze hebben hem bij het DZA achtergelaten. En zo kwam Breker op De Poezenboot terecht. Voor zijn herstel is hij met een vrijwilliger mee naar huis gegaan. Een maand na zijn herstel heeft Breker een nieuw huis gevonden.

Over De Poezenboot

door Judith Gobets

Het begon allemaal met mevrouw H. van Weelde, een dame woonachtig in Amsterdam aan de Herengracht. Zij vond in 1966 een moederpoes met kittens tegenover haar huis en ontfermde zich over hen. Zij heeft toen niet kunnen vermoeden dat dit het begin was van de nu zo beroemde Poezenboot. Zij raakte bekend als de kattendame en steeds meer katten werden bij haar gebracht. Geen dier kon zij weigeren waardoor zij niet meer met de ruimte in haar woning kon volstaan. Er moest een oplossing komen en deze werd gevonden in de vorm van een tjalk. Mevrouw Van Weelde hield namelijk van boten en woonde in de grachtengordel. De Poezenboot was alras bewoond door vondelingen en afstandskatten. In het begin bekostigde zij alles zelf maar door de blijvende stroom van opvangkatten had ze financiële hulp nodig. Doordat mensen haar initiatief steunden en geld doneerden kon zij haar werk voortzetten. Na tien jaar trouwe dienst was de tjalk toe aan vervanging en in 1979 kwam een geheel als poezenopvang aangepaste ark in de Singel te liggen. De opvang was inmiddels zo omvangrijk geworden dat op 3 juni 1987 een officiële stichting werd opgericht onder de naam De Poezenboot. Tot op hoge leeftijd was mevrouw Van Weelde nog actief betrokken bij haar Poezenboot. Zij overleed op 21 mei 2005 op 90-jarige leeftijd. In haar geest zetten wij het werk voort en helpen zo veel mogelijk katten in nood. Het vinden van passende huisgenoten (we praten niet over eigenaars) voor onze katten, het geven van informatie, en het bevorderen van het castreren van poezen en katers is ons doel. Dit laatste om eraan bij te dragen dat het aantal ongeplande en vaak ongewenste nestjes drastisch zal verminderen. Wij zien graag dat álle katten een warm en liefdevol thuis hebben waarin ook wordt voorzien in de natuurlijke behoeftes van de kat. We zoeken dus heel speciale mensen voor onze heel speciale katten. Tussen de 250 en 300 katten vinden jaarlijks via De Poezenboot een liefdevol, passend thuis. Ik had nooit kunnen denken, toen ik in mijn schooljaren als vrijwilliger bij mevrouw Van Weelde kwam werken, dat ik ooit de leiding van haar zou overnemen.

Adres

De Poezenboot
Singel 38 G, 1015 AB Amsterdam
Telefoon 020-6258794

Websites met kat-vriendelijke informatie

www.poezenboot.nl
Tips en weetjes over katten. Informatie over het wel en wee van De Poezenboot en haar bewoners.

www.kattengedragstherapie.nl
Het Kattengedragsadviesbureau werkt op basis van wetenschappelijk onderzoek, gebruikt uitsluitend 100% katvriendelijke methodes en baseert zich op het natuurlijke gedrag en de natuurlijke behoeftes van de kat. Op deze site vindt u óók veel informatie over normaal kattengedrag. De site heeft (nog) geen zoekmachine dus soms is het even zoeken.

http://kattengedrag.forumup.nl/
Heeft u een vraag over kattengedrag of een gedragsprobleem? Op dit forum krijgt u een 100% katvriendelijk antwoord, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar kattengedrag, en op het natuurlijke gedrag en de natuurlijke behoeftes van de kat.

Geraadpleegde literatuur

Voor dit boek is onder meer gebruikgemaakt van de volgende wetenschappelijke literatuur:

Beaver, B. *Feline Behavior. A Guide for Veterinarians*. 2003.
Case, L. *The Cat. It's Behavior, Nutrition and Health*. 2003.
Landsberg, G. e.a. *Handbook of Behavior Problems of the Dog and the Cat*. 1997.
Overall, K. *Clinical Behavioral Medicine for Small Animals*. 1997.
Rochlitz, I. *The Welfare of Cats*. 2005.
Tabor, R. *The Wild Life of the Domestic Cat*. 1983.
Turner, D. e.a. *The Domestic Cat. The Biology of its Behavior*. 2e druk, 2000.

Nawoord

van Elles Nijssen

Vier jaar geleden kwamen er drie nieuwe katten in mijn leven. Omdat ik hen graag een goed leven wilde bezorgen, heb ik een consult genomen bij Marcellina Stolting van het Kattengedragsadviesbureau in Amsterdam. Ik heb het niemand verteld. Want een beetje vreemd is het wel, geen probleem hebben en toch een consult vragen. Helaas bleken twee van de drie katten wel degelijk gedragsproblemen te hebben, namelijk angst en stress. En ik maar denken dat ze nog moesten wennen aan hun nieuwe huis en aan mij.
Tijdens het consult leerde ik dat katten andere wezens zijn dan ik altijd had gedacht. Ik leefde al meer dan dertig jaar met deze dieren en bijna alles wat ik over ze meende te weten bleek niet te kloppen! Dat daagde me uit om me grondig in hun gedrag te verdiepen. Dat heb ik onder andere gedaan door veel wetenschappelijke studies te lezen, cursussen te volgen, congressen en studiedagen bij te wonen en door een tweejarig traineeschap bij het Kattengedragsadviesbureau.
Ik realiseerde me al snel dat veel mensen het waarschijnlijk leuk zullen vinden om meer te weten over het natuurlijke gedrag en de natuurlijke behoeftes van hun kat(ten). Dat vormde de aanleiding om artikelen over kattengedrag te schrijven. Mijn jarenlange ervaring als tekstschrijver/journalist en communicatieadviseur kwam daarbij goed van pas. Inmiddels publiceer ik over kattengedrag in enkele bladen, waaronder kattenblad *Majesteit*, en werk ik aan een tweede boek. Naast het schrijven over kattengedrag leg ik me toe op het geven van gedragstherapie, lezingen en cursussen.

Toen De Poezenboot vroeg of ik misschien een boek wilde schrijven over katten heb ik meteen ja gezegd. Ik draag De Poezenboot een warm hart toe. Vooral vanwege de open houding voor informatie over kattengedrag en de bereidheid daarmee aan de slag te gaan. De vrijwilligers hebben bijvoorbeeld les gehad in kattengedrag, van mijn collega Marcellina en mij. Overal hangen nu krabplankjes, zelfs in de hokken. Dat klinkt misschien als een futiliteit, maar voor een kat is het heel frustrerend als hij nergens kan krabben. Er worden zelfs voerspelletjes met de katten gedaan. Voor zover ik weet is het uniek dat een kattenopvang dit soort welzijnsverhogende activiteiten biedt.

Het doel van de *Kleine kattengids* is mensen informeren over hoe katten in elkaar zitten en wat ze nodig hebben. Ik hoop dat u het met plezier heeft gelezen. En dat u uw kat(ten) nu (nog) beter gaat begrijpen en een (nog) betere band met hem (ze) krijgt.

Dankwoord

van Elles Nijssen

Graag wil ik de mensen bedanken die aan dit boek hebben meegewerkt. Allereerst Judith Gobets, de beheerder van De Poezenboot met wie ik superfijn heb samengewerkt. Verder dank ik Els Peeters, gedragsbioloog gespecialiseerd in katten, mijn collega Marcellina Stolting van het Kattengedragsadviesbureau en mijn zus Moniek Nijssen voor het kritisch lezen van de kopij. Uiteraard ook mijn dank aan uitgeverij Terra Lannoo, met name aan Trijnie Duut en Judith Schellingerhout. Judith heeft inmiddels zelf katten.

Tot slot wil ik enkele wezens met een staart en een snor bedanken. Allereerst mijn katten Zaphir, Tochka en Tjanushka. Gewoon om wie ze zijn: de leukste, liefste, slimste en grappigste katten van de wereld en bovendien een belangrijke inspiratiebron voor al mijn teksten over kattengedrag. Als het mensen waren zou ik ze nu een doosje Merci geven. Ook mijn dank aan de katten van De Poezenboot. Vondelingen, katten van mensen die geen zin meer in ze hebben of niet meer voor ze kunnen zorgen, kittens, bejaarde of zieke katten, bange poeperds en brutaaltjes: als ware ambassadeurs van de kat laten zij telkens weer zien hoe belangrijk katgerichte informatie is.

De katten van Elles. V.l.n.r. Pappa Zaphir met dochters Tochka en Tjanushka.

van Judith Gobets

Allereerst wil ik Elles Nijssen heel hartelijk bedanken voor dit bijzondere, op natuurlijk gedrag gebaseerde kattenboek. Mijn kinderen dank ik voor hun geduld, want tijdens het maken van dit boek zijn zij nogal eens even in de 'wacht' gezet. Ook staan ze altijd klaar om te helpen met het socialiseren van kittens. En ik dank alle vrijwilligers voor hun inzet en liefde voor de katten en alle donateurs die ons financieel steunen. We hopen op uw blijvende steun. Zonder u zou er geen Poezenboot bestaan.